

SULOCHANA SERPİL ÖZTÜRK

AŞKA UYANMAK

NARADA BHAKTİ SUTRALARI

YOGA YOLU

Serpil Öztürk

Ankara Atatürk Lisesi'nde edebiyat öğretmenliği ve Ankara Üniversitesi'nde Türk Dili okutmanlığı yaptı.

25 yıldır yogayla ilgilenen Serpil Öztürk, Hindistan'da Vrindavan ve Govardan'da Krishna Bilinci aşramlarında Bhakti Yoga; Chennai'de Krishnamacharya Yoga Mandiram'da Vinyasa Yoga, Vedik Chanting ve Yoga Terapi; Mysore'da Sri K. Patabhi Jois geleneğinde Asthanga Yoga; Bangalore'de Vivekananda Yoga Enstitüsü'nde Yoga Terapi üzerine çalıştı. Ayrıca Avrupa ve Amerika'da pek çok yoga tarzını tanıyıp uygulama fırsatı buldu.

Patanjali Yoga Sutraları'nı da türkçeye çevirip yorumlayan Serpil Öztürk, dünyanın en eski bilgi geleneğini, yoga bilgisini pek çok kişiye aktarmaya devam ederken yıllar önce taşındığı Bodrum Yalıkavak'ta derslerini sürdürmektedir.

Önsöz

Yogaya yeni başladığım yıllarda yolum Hindistan'da bir bhakti aşramına düşmüştü. Tanrı'ya aşkla bağlanıldığını ilk kez orada gördüm.

Bu çok çarpıcıydı. Orada ellerinde mala denilen tespihleriyle hep O'nun adını zikrediyorlar, O'nunla ilgili hikayeler anlatıyorlardı. Yaşamı ve her şeyi O'na sunma ritüelleriyle günü geçiriyorlardı. Tanrı'yla aralarında ayrılık yoktu, mesafe yoktu.

Orada kaldığımız zaman içinde aşk duygusunun geçirgen olduğunu, kişilere aktarılabilir olduğunu deneyimledim. İnsanın, her şeyi öğrenebilen bir varlık ve aşkın da öğrenilebilen bir duygu olduğunu orada gördüm. Bu nedenle Narada Bhakti Sutraları kitabı, ilk karşılaştığımda beni çok etkiledi. İşte, karşımda aşkın kitabı duruyordu.

Bhakti, kalbini açıvermekte hiç zorlanmayan insanlara aşk duygusunu, bu duyguyu besleyip büyötmeyi ve doğru yola yönlendirmeyi öğretir. Bhakti'deki Tanrı aşkı ile tasavvuftaki ilahi aşk tıpatıp aynıdır. Tasavvuf öğretisi, Anadolu'nun en zorlu ve en karmaşık yüzyıllarında ortaya çıkmış, insanların gönöl verdikleri ve bağlandıkları bir umut kaynağı olmuştur.

Ben yıllarca edebiyat öğretmenliği yaptım. Tasavvuf Felsefesi ve Tasavvuf Edebiyatı her zaman ilgimi çekmiştir. Bu kitabı yazarken tasavvuf bilgilerim canlandı. Tasavvuf görüşü yüzlerce yıldır bu topraklarda varlığını sürdürmekte. Bu nedenle Anadolu topraklarında doğmuş ve buradan beslenerek büyümüş insanların, bu kitapta anlatılan bilgilere doğuştan yatkınlıkları olduğunu düşünüyorum.

Bütün çağlarda olduğu gibi bugün de dünyayı güzelleştirecek, yaşama tad verecek olan en temel ve en gerçek şey, sevgidir. Bu kitap karşılıksız ve katıksız aşkın nasıl bir şey olduğunu anlatıyor.

Narada Bhakti Sutraları aşkı anlatırken yaşama olan inancı, cesareti ve güveni ortaya çıkarıyor ve yaşamda her şeyin ne kadar değerli olduğunu hissettiriyor.

Kitabı yazarken Vedanta felsefesinin bhaktiye bakışını anlatan “Narada Bhakti Sutras From the Vision of Vedanta” kitabından, Krishna Bilinci’ni anlatan Swami Prabhupad’ın “Narada Bhakti Sutras” yorumundan, Shivananda’nın “Narada Bhakti Sutras” kitabından ve tabii ki Bhagavad Gita’dan yararlandım.

Ben kitabımda binlerce yıllık bhakti geleneğini, Hinduizmin bakış açısıyla değil de günümüze yatkın bir biçimde yorumlamaya çalıştım. Tabii bunu yaparken Narada’nın kitabına hep sadık kaldım. Aşk duygusunun evrensel olduğu, zaman ve mekan kavramlarının ötesinde yer aldığı bilgisinden hareket ettim. Kitaptaki görüşler ve bilgiler herkese yakın gelsin istedim.

Burada, yogayla tanıştığımda yoganın aslında “aşk” olduğu bilgisini bana aktaran değerli hocam Ramaray Das’a, sevgili öğrencilerimden yazdıklarımın kitap haline gelmesinde bana destek veren Seza Aslanbaş’a, çizimleriyle kitabımı güzelleştiren Zheni Raycheva’e, teknik desteklerinden ötürü sevgili Tuna Tangör’e, her zaman yanımda olan eşim Mustafa Öztürk’e ve her işimizde gönül birliği içinde olduğumuz kızım Deniz Kırıl’a çok teşekkür etmek istiyorum.

Bu kitabın, okuyucusunun kalbine dokunması, onun aşka olan ilgi ve özlemini arttırması dileğiyle...

Yalıkavak 2020

Narada Hakkında

Narada Bhakti Sutraları, bhakti konusunda yazılmış en değerli referans kitaplarından biridir. Narada'nın ne zaman yaşadığına dair kesin bir bilgi olmadığından yaşamı tamamen mitolojik ve mistik hikayelere dayanır. Narada, bhakti öğretisiyle tüm büyük ustaları etkilemiş, onlara bilgi ve ilham kaynağı olmuştur.

Anlatılanlara göre Narada'nın ilginç bir yaşam öyküsü var. O, Narada adıyla ünlenmeden bir önceki yaşamında aşramda hizmet eden bir kadının oğlu olarak dünyaya gelir. Bu aşram, özellikle muson yağmurlarının olduğu aylarda ziyaretçilerin gelip kaldığı bir yerdir. Ülkenin her yerinden gelen aziz kişiler, burada toplanır ve aralarında sohbet ederler. Annesi daha küçük bir çocukken oğlunu misafirlerin hizmetine verir. Çocuk bir yandan sohbetleri dikkatle dinler bir yandan da konuklara büyük bir aşkla hizmet eder. Ortada dolanan bu küçük çocuk zamanla konukların dikkatini çeker. Azizler onun bilgiye olan ilgisini takdir ederler ve öğretiyi ona da aktarırlar.

Narada'nın annesi bir gün yılan sokması nedeniyle yaşamını kaybeder. Yalnız ve kimsesiz kalan küçük çocuk ağlayarak aşramı terkeder. Yolu bir ormana düşer, orada bir ağacın altında uykuya dalar. Rüyasında Tanrı Vishnu'yu görür. Tanrı Vishnu ona der ki "Bu bedeninde beni bir daha görmeyeceksin ama bedenini terkettiğinde yanıma gelip orada yakınımda olacaksın. Senin bu dünyadaki asıl görevin bir sonraki bedenlenimde gerçekleşecek.". Tanrı Vishnu böyle söyler ve kaybolur. Bu rüyadan sonra tüm üzüntülerinden kurtulan çocuk, kutsanmışlık içinde yaşamını tamamlar ve öldükten sonra da Tanrı Vishnu'nun yanına gider.

Yeni enkarnasyonu için uzun bir zaman geçer. Zamanı geldiğinde yaratıcı Tanrı Brahma'nın oğullarından biri olarak Narada ismiyle dünyaya gelir. Bu şekilde dünyaya geldiği için o, hem yarı tanrı hem de insan olma özelliklerini taşımaktadır. Narada, bu

bedenlenmesinde Krishna'nın en sadık adanmışlarından olur. O, müzikte bir dehadır. Krishna'nın adlarını söyleyerek ve O'nu anlatarak tüm ülkeyi gezer. Konuşmacı olarak büyüleyici bir karizması vardır. Kendi döneminde ve sonsuza kadar Tanrı aşkının en etkili öğretmenlerinden olması işte bu yüzdendir.

Gezgin bir aziz olan Narada, insanları uyandırmak amacıyla diyar diyar gezerken yolu bir gün Vyasa'nın aşramına düşer. Vyasa da dağınık biçimde duran vedaları toplayan, onları dört bölüme ayırarak düzenleyen ve insanlara armağan eden büyük bir ustadır. Vyasa, vedaların öğretisi doğrultusunda konuğunu en iyi şekilde ağırlar.

Bir gün sohbet sırasında Vyasa, Narada'ya şöyle söyler: "İnsanlar özgürlüğün peşindeler. Onlara adanmanın ve teslimiyetin önemi anlatılmalı. Bu ikisi olmadan kurtuluş yoktur. Lütfen bize adanmanın önemini bir de sen anlatır mısın?" Narada da ona der ki: "Senin öğrencilerin, bu konuda oldukça bilgililer. Sen kendin de Srimad Bhagavatam'da bunu çok güzel anlattın. Ama şimdi madem ki bir de benden dinlemek istiyorsun, sana anlatayım."

Narada, böyle söyler ve sutralar biçiminde bhaktiyi bir de o açıklar. 84 sutradan oluşan bu kitapla ilahi aşk ve onun doğal sonucu olan adanmışlık ile teslimiyet; en açık ve sistematik bir biçimde anlatılmış olur. Narada Bhakti Sutraları, yogayla gerçek anlamda ilgilenenler için çok değerli ve önemli bilgiler içermektedir.

Sutra 1**Athato bhaktim vyakhyasyamah**

Atha: Şimdi

Athato: Şimdi böylece

Vyakhyasyamah: Açıklanacak

Şimdi, bhakti açıklanacak.

Kutsal bilgilerin aktarıldığı pek çok *sutra* gibi *Narada Bhakti Sutraları* da “*atha*” yani şimdi sözcüğüyle başlıyor.

Bu *sutralardaki* açıklamalar çok özeldir. Bunlar zihin kullanılarak yani incelenerek öğrenilen değil meditasyon yoluyla kalbe doğan bilgilerdir.

Okuyarak, dinleyerek, incelenip araştırarak elde edilen bilgiler, zaman içinde ve farklı coğrafyalara göre değişiklik gösterebilir. Meditasyon yoluyla kazanılan sezgisel bilgiler ise kutsal metinler tarafından da desteklenen, yere ve zamana göre değişmeyen evrensel bilgilerdir.

Şimdi sözcüğü bu nedenle kullanılmıştır. Bunlar zaman ötesi olan ve her zaman tazeliğini koruyan bilgiler olduğu için öğrenciyi hep şimdi noktasında tutar. Ayrıca bu kitabı eline alan öğrenci, şimdi artık ruhsal olgunluğa erişmiş ve bilgiler için hazır hale gelmiş demektir.

Bhakti, aşk demektir. Bu aşk, doğrudan Tanrı’yı işaret etmektedir. *Bhakti*, her şeyden vazgeçerek adanmışlık yoluyla, aşkla Tanrı’ya bağlanmaktır.

Vyakhyasyamah ise açıklama, öğretme anlamı taşır.

Aşk, bir duygu olduğuna göre, bu öğretilabilir bir kavram mıdır? Kutsal bir gurunun rehberliğinde, hazır olan öğrencinin kalbinde uykuda duran aşk potansiyeli uyandırılabilir. Kalbindeki doğal aşk potansiyeline uyanan öğrenci, bu kitabın yol göstericiliğinde açıklamaları anlamak için hazır hale gelir.

Sutra 2

Sa tvasmin parama prema rupa

Sa: Bu (bhakti)

Tu: Fakat

Asmin: İçinde

Parama: Yüce

Prema: İlahi aşk

Rupa: Form, biçim

Bu (adanma), Tanrı aşkının yüce doğasının ta kendisidir.

Bhakti sözcüğü Tanrı'ya mutlak bağlılık, adanma, teslim olma diye açıklanır. Bu kavramlara dikkatle baktığımız zaman, bunların aşk duygusundan kaynaklandığı ve temelde duran sebebin aşk olduğu anlaşılır. O halde *bhakti* sözcüğü, kısaca Tanrı aşkı olarak tanımlanır.

“Tanrı aşktır ve aşk Tanrı’dır” derler. Kişinin Tanrı’yla ilişkisinin gerçek doğası aşktan başka bir şey olamaz.

*Sutra*daki *tvasmin* sözcüğünü, *Svami Shivananda* ikiye ayırarak inceliyor. “*Tu*” fakat, “*asmin*” içinde demektir. Yani *tvasmin*, fakat içinde anlamı taşıyor. İnsanın aklına burada neden “fakat” kullanılmış sorusu gelebilir. Bu soru, “korkmak değil fakat aşkla bağlanmak” şeklinde cevaplandırılabilir.

Toplumları düzene sokmak, onları doğru yola getirmek için Tanrı korkusu yaratmak başvurulmuş bir yöntemdir. *Bhakti* kavramında ise korku değil aşk vardır. Bu aşk sonraki *sutralarda* dile getirileceği gibi kendisinin dışındaki her duyguyu siler süpürür ve yok eder.

Aydınlanma yolculuğunda *Jnana Yoga*, *Karma Yoga*, *Raja Yoga*, *Bhakti Yoga* gibi farklı yollar vardır. Herkes kendi doğası hangisine uygunsa o yola çekilir. Yollar ve yöntemler farklı gibi dursa da aslında her yolculuğun sonunda varılacak menzil aynıdır.

Jnana Yoga, bilgiyi idrak etmek demektir. Öğrenci guruyu dinleyerek, kutsal metinleri inceleyerek ve öğrendikleri üzerine meditasyon yaparak gerçeği bulur. Onun gerçeği idrak etmek için kullandığı tüm yöntemler sonunda işlerini bitirir ve kenara çekilirler. Bu noktada geriye kalan sadece aşktır.

Karma Yoga, karşılıksız hizmet niyetiyle eylemde bulunmak demektir. Bu yolda *yogi*, karşılık beklemeden, herkese ve her şeye hizmet eder. Hizmet etme coşkusunun ardındaki güç, onun herkeste ve her şeyde Tanrı'yı görmesidir. Bunu kendisi için bir fırsat, Tanrı'yı memnun etmek için sunulmuş bir armağan gibi kabul eder. "Aşk olmadan meşk olmaz" derler. Eylemin arkasında aşk vardır yani her şey aşktandır. *Yogi*, kendisini kaybedene ya da aslında kendisini bulana kadar aşkla hizmet etmeye devam eder.

Raja Yoga (Asthanga Yoga), disipline dayalıdır ve kralların *yogası* diye bilinir. *Ashta anga*, sekiz basamaklı yol demektir. *Yogi* sıkı bir disiplinle, bağlılık ve azimle tüm bu basamaklardaki koşulları yerine getirir. Sonunda amaç zihni aşmak ve özgürleşmektir. Zihin geriye çekilerek kalbe ulaşmanın yolunu açar. Kalp, Tanrı'nın evidir. Böylece *yogi*, giderek Tanrı'nın evine yerleşir. Burası huzurun, özgürlüğün ve sonsuz aşkın yeridir.

Bhakti Yoga ise aşk *yogası* demektir. *Yogi*, dolaylı yollara hiç girmeden, kestirmeden doğruca aşk denizine dalar.

Bhakti Yoga'da iki aşama vardır;

Apara Bhakti (Gauna Bhakti) başlangıç seviyesidir. Öğrenci aşkı farketmiş, hissetmiş ve peşine düşmüştür. ikincisi ise *Para Bhakti*'dir. *Para Bhakti* ise *sutrada* belirtilen *parama-prema-rupa* halidir. Burası aşkın yükselmiş, yüce durumudur. *Prema*, tanrı aşkı demektir. *Prema rupa* ise Tanrı aşkının forma girmiş, bedenlenmiş halidir. *Parama- prema- rupa*, yüce aşkın ifade bulmuş biçimini anlatır. Bu, Tanrı'yla birleşme, kimliğin eriyerek O'na karışması demektir. *Yoganın* gerçekleşmesi budur.

Sutra 3**Amrita-svarupa cha**

Amrita: Ölümsüzlük

Svarupa: Kendi öz biçimi

Cha: Ve

Ve (bhaktinin) kendisi, ölümsüzlüktür.

Derler ki kainatı yaratan güç, aşktır. Kainat, aşktan yaratılmıştır. Bu nedenle aşk duygusu, insanın doğasında var olan en temel duygudur.

İnsan doğduğu zaman karmaları ve cehaleti nedeniyle dünyaya ve dünyasal olana bağlanır. Böylece içindeki aşkı onlara yönlendirir. Kişi dış dünyaya bağlandığı zaman arzular doğar. Arzu ve nefret, bir madalyonun iki yüzü gibi birlikte bulunur. Arzuların arkasında yer alan ve onları yaratan temel duygu ise “benlik” duygusudur.

“Ben istiyorum, ben istemiyorum” yaşamı kaplayan ve bitmeyen bir döngüdür. Kişi sıkıca yaşama bağlanır. Bağlardan, sayısız karmalar yaratılır. Böylece doğum ölüm çemberi bir döngüye dönüşür. Bunların hepsi aslında cehaletin meyveleridir. Acıları, doyumsuzluğu, mutsuzluğu yaratan, cehalettir.

Bhakti yoluna girmiş olanlar, cehaletin farkına varmış, başka türlü bir yaşamın peşine düşmüş olan kişilerdir. Onlar, dünyada yaşarlar ama bu farklı bir yaşantıdır. Yaşamın dış yüzeyinde duran gelip geçici zevkler ve acılar onların ilgisini çekmez. *Bhaktalar* (*bhakti yogiler*), bunların ötesinin arayışı içinde olduklarından kendilerini ölümsüz olana yani asıl gerçeğe adanmışlardır. Adanmanın ve arayışın arkasında duran temel sebep ego değil, içlerinde duydukları ve gittikçe çoğalan aşktır. Aşk duygusu şimdi gerçek sahibini bulmuş ve O’na yönelmiştir. Onlar, ölümlü olana sırtlarını dönmüş ve aşkın nektarından içerek ölümsüzlük yolculuğuna çıkmışlardır.

Sutra 4

Yalabdhava puman siddha bhavati, amrita bhavati, tripta bhavati

Yalabdhava: Kazanıldığı zaman

Puman: İnsan

Siddha: Mistik güçler

Amrita: Ölümsüz

Bhavati: Olur, o hale gelir

Tripta: Doyumlu

(İlahi aşk) Kazanıldığı zaman insan mükemmel olur, o artık ölümsüzdür ve tam bir doyumluluğa erişmiştir.

4, 5 ve 6. sutralarda, *Bhakti Yoga*'nın insana neler kazandırdığı anlatılıyor.

Bhakti Yoga yolundaki kişi en yüksek bilinç düzeyindedir. Buna, insanın mükemmelleşmesi denir. Tasavvuf felsefesinde de insan-ı kamil (mükemmel insan) terimi vardır. Burada kişi, Tanrı'nın tam idraki içindedir. O, yüce barışı, huzuru ve sonsuz mutluluğu yaşamaktadır.

*Sutrad*a bu kavram için kullanılan *siddha* sözcüğü, elde edilen mistik güçlere gönderme yapıyor. Tasavvuf felsefesinde de ermiş ustaların olağanüstü güçlerinin anlatıldığı hikâyeler vardır ama ne büyük *yogiler* ne de ermiş ustalar bu güçlere pek yüz vermemiş ve gerekmedikçe de açığa çıkarmamışlardır. Başka bir yorumla da *siddha* sözcüğü doğrudan doğruya, ölümsüzlüğe ulaşan *yogilerin* düzeyini anlatmak için kullanılmış olabilir.

Ölümsüzlüğü ve doyumluluğu birlikte ele alabiliriz. *Bhaktinin* yükseldiği bu düzeyde daha fazla ne istenebilir? Kişinin talep edebileceği bundan daha büyük ne olabilir? Böyle bir kişinin artık tekrar bedenlenmeye ihtiyacı yoktur yani o ölümsüzlüğü bulmuştur. Çünkü dünya yaşamı ona verebileceği her şeyi vermiş ve görevini tamamlamıştır. Ölümsüzlük, işte bu yüzdendir.

Sutra 5

Yat prapya na kinchidvanchati na sochati na dveshti na ramate notsahi bhavati

Yat: Ki o kişi (kutsal aşkı tadan kişi)

Prapya: Kazanmak

Na: Değil (olumsuzluk eki)

Kinchidvanchati: Hiç bir arzu

Sochati: Keder, Üzüntü, yas

Dveshti: Düşmanlık duygusu

Na ramate: Duyusal zevklerden vaz geçmek

Notsahi: İlgisizlik (Maddesel zevklere)

Bhavati: Olur

(Yüce aşkı) Kazanınca o kişinin hiçbir arzusu, hiçbir kederi, hiç kimseye karşı düşmanlığı kalmaz. Duyusal ya da maddesel hiçbir şey onun ilgisini çekmez.

Kişi kendisini eksik ve kusurlu hissettiği zaman, eksikliklerini kapatmak ve maddesel dünyanın nimetleriyle tamamlanmak ister. İstekler ve arzular hep bu yüzdendir. Oysa içerideki boşluğu dışarıdan tamamlamanın imkanı yoktur. Bu yüzden istekler ve arzular hiç bitmez.

Eksiklik duygusunu kapatmanın bir yolu da kişinin kendisini başkalarından daha üstünmüş gibi gösterme çabasıdır. Ben sen ikilemi böylece ortaya çıkar ki bu hem egoyu besler hem de düşmanlıklara ve üzüntülere yol açar.

Oysa bhaktanın gözünde her şey ve herkes kutsal olduğu için yüreğinde ne kedere ne de düşmanlığa yer vardır. Kendisini idrak etmiş kişi için ayrılık, nefret ve düşmanlığın yerini tam olma, huzur, sevgi ve hafiflik duyguları alır.

Sutra 6**Yatjnatva matto bhavati sthabdho bhavaty atmaramo bhavati**

Yatjnatva: O'nun (Tanrı'nın) bilgisine sahip olunca

Matto: Kendinden geçme

Bhavati: Haline gelmek, olmak

sthabdho: Sükunet

Bhavaty: Olmak

Atmaramo: Atman bilgisinin getirdiği haz ve doyumluluk

İnsan, Tanrı'nın bilgisine sahip olduğu zaman haz, doyumluluk ve mutluluk duygularıyla dolar.

Tanrı, sonsuz mutluluk ve huzurun kaynağıdır. Kişi Tanrı aşkıyla ve onun bilgisiyle dopdolu olduğunda huzurun, hazzın ve mutluluğun kaynağına ulaşmıştır. Artık onun üzerinde bu dünyanın yanıltıcı etkisinin hiç bir gücü kalmaz. Kişi, gerçeğe ulaşmış ve O'na aşık olmuştur.

Mevlana, şöyle söyler:

“Yağmurların da ıslandığı bir yağmur vardır; adı, aşk.

Ateşlerin de yanıp kül olduğu bir ateş vardır; adı, aşk.

Kelebekleri intihara sürükleyen, yıldızları da kaydıran aslında aşk.

Gölgelerin gölgede kaldığı bir durumdur, sırların sır verdiği bir haldir aşk.

Ve aslında aşkın da aşık olduğu bir aşk vardır, ilahi aşk.”

Sutra 7**Sa na kamanayama nirodha-rupatvat**

Sa: O (Yüce aşk, bhakti)

Na: Değil

kamayamana: Gelip geçici arzular

Nirodha-rupatvat: Vazgeçmenin doğası

Bhaktinin doğası, gelip geçici arzulardan vazgeçmeyi gerektirir.

Bhaktinin doğası dünyasal olan, maddi olan her şeyden geri durmaktır. *Yoga*, dış dünyayı değil, kişinin iç dünyasını ilgilendirir. Çünkü *yoga*, kişinin kendi ruhuna doğru yaptığı içsel bir yolculuktur. Bu yüzden bütün *yoga* türlerinde el çekmek, vazgeçmek kaçınılmazdır.

Karma Yoga'da amaç, hizmet etmektir. Yapılan hizmetten hiçbir karşılık beklenmez. *Yogi*, aslında kişilere değil, onlar aracılığıyla Tanrı'ya hizmet etmektedir. Amaç saflaşmak, temizlenmek, ego-dan ve kibirden kurtulmaktır. Yapılan hizmetin sonuçlarından tamamen vazgeçmek *KarmaYoga*'nın öz doğasıdır.

Raja Yoga'da *yogi* bilir ki doğa, ruhun gelişmesi için bir araçtır. *Yogi*'nin özü, doğaya ait değildir. O, ruhtur ve aydınlanması için doğayı aşması gerekir. Kişi, özüne doğru yaptığı yolculukta hedefe yaklaştıkça doğanın gücünden ve etkisinden uzaklaşır. Böylece dış dünyadan vazgeçmek yine kendiliğinden ortaya çıkar.

Jnana Yoga'da *yogi*, meditasyonlarıyla dış dünyanın gelip geçiciliğinin ve onun yanılsamadan başka bir şey olmadığını bilincine varır. Anlaşılır ki görünen her şey ve doğanın gücü, Tanrı'ya aittir. Görünenin değil, gerçeğin peşine düşmek gerekir. Bu nedenle gerçeğe yaklaştıkça doğa solmaya ve uzaklaşmaya başlar. Dış dünyadan vazgeçmek böylece yine kendiliğinden ortaya çıkar.

Bhakti Yoga'da ise hiçbir çaba, hiçbir çıkarım gerekmez. Onun doğası zaten vazgeçmektir. Tanrı, hasreti çekilen, kavuşmak için can atılan bir yüce sevgilidir. Aşkın büyüklüğü ve gücü karşısında dünyasal olan her şey etkisini ve cazibesini kaybeder.

Sutra 8

Nirodhas tu loka-veda-vyapara-nyasah

Nirodha: (arzulardan) Geri çekilmek, kontrol etmek

Tu: Fakat, aynı zamanda

Loka-veda-vyapara: Dünyasal veya spiritüel eylemler

Nyasah: (Tanrı'ya) Adanmak

Aynı zamanda vazgeçmek, dünyasal ya da spiritüel, tüm eylemlerin azalması ve onlardan geri çekilmek demektir.

İnsan, bir şeylere bağlanmadan ve bir şeylerle meşgul olmandan duramaz. Herkesin uğraşları, arzuları ve bağlılıkları vardır. Bu arzular ve bağlılıklar kişilerin bilinç düzeylerine göre değişiklik gösterir.

Bazıları dünya yaşamına ve onunla gelen zevklere sıkıca bağlıdır. Bu kişiler, duyu organlarına ve onların yönlendirmesine bağlı olarak yaşarlar.

Vivekananda, *Bhakti Yoga* kitabında şöyle bir örnek verir: bir köpeğin yemek yerkenki coşkusu ve iştahı hep aynı kalır. Nesilden nesile değişmez ama insanlarda bu haz ve coşkunun değiştiğini görürüz. İnsanlarda entellektüel deneyimler arttıkça eğilim de o yöne kayar. Duyusal zevklere olan ilgi azalarak entellektüel eğilimlere ve bağlılıklara dönüşür.

Aynı biçimde insan, entellektüel eğilimlerden spiritüel deneyimlere doğru kaydıkça arzuları, ilgisini çeken konular ve bağlılıkları farklılaşır. Onlar beş duyunun ötesine kayarlar; kutsal olanla, ilahi olanla ilgilenip ondan haz alırlar. Burada öylesine ince ve öylesine doyumluluk veren bir tad ortaya çıkar ki artık duyusal ya da

entellektüel olan tamamen cazibesini kaybeder. Bu durum güneş çıktığında ay ışığının solması veya ay ışığında yıldızların kaybolmasına benzetilebilir.

Tanrı aşkı çoğaldıkça artık bütün formlar tapınaklar, kutsal sayılan mekanlar, ritüeller geri çekilir; çünkü bunlar kişinin dışında duran şeylerdir. Oysa *Bhakti Yoga*'da sonunda öyle bir durum ortaya çıkar ki içerisi ve dışarısı birleşir ve her şey kutsallaşır. Bu nedenle kişi dış dünyadan vazgeçer, kutsallığın kaynağına ulaşmak için tamamen içe dönüp geriye çekilir.

Sutra 9

Tasminn-ananyata tad-virodhishu-dasinatha cha

Tasmin: Onun için

Ananyata: Tüm kalbiyle adanmak, bağlanmak

Tad-virodhishu: Ona uymayan, aykırı düşen

Udasinata: Kayıtsızlık

Cha:Ve

Tanrı'ya tam bir bağlılıkla yaşayan kişinin bu bağlılığa aykırı düşen her şeyden uzak durması gerekir.

Bhakti Yoga'da ve tüm *yoga* dallarında en önemli şey, kişinin ilkelerine tüm kalbiyle inanması, bağlanması ve yaşamını buna göre sürdürmesidir. Bu böyle olmazsa ilerleme aksar ve gecikir. Kişilerden yaşamlarını inançlarına göre düzenlemesi; hem dışsal hem içsel prensiplerine uyması beklenir.

Örneğin, kalabalık ve gürültülü mekanlar, *yogaya* uygun değildir. Kişi, uyku saatlerinden yemek düzenine kadar tüm yaşamını *yogaya* hizmet edecek şekilde oluşturmmalıdır. Bir *yogi* çalışmalarını ve ritüellerini aksatmamalı, bu konuda kendisini geliştirecek kişilere ve ortamlara yönelmelidir.

Yogada ilerlemek için tüm yaşamı kapsayan bir düzenleme ve disiplin gerekir.

Sutra 10

Anyasrayanam tyagonanyata

Anyasrayanam: Diğer tüm destekleyici unsurlar

Tyago: Bırakmak, terk etmek

Ananyata: Tüm kalple adanmak, birleşmek

Adanmak, dışardaki tüm destekleyici unsurları terk etmek demektir.

İnsan için en önemli şey, güven duygusu ve desteklendiğini bilmektir. Bu nedenle kişiler bir şeylere tutunurlar. Bunlar iş, statü, maddi güç, aile desteği ya da buna benzer başka şeyler olabilir. Ancak tüm bunlar kişinin dışında olan, zamanla ya da koşullara bağlı olarak değişebilen durumlardır.

Paraya güvenilir ama gücünü ondan almak kişiyi yalnızlığa ve bencillığe sürükleyebilir. Üstelik paranın da bir gün tükenme ihtimali hep tetikte beklemektedir. Aile, eş dost, şan şöhret... Her şey değişebilir ve son bulabilir. Tüm bu değişen durumların ötesinde hiç değişmeyen, asıl güvenilmesi gereken bir gerçeklik var mıdır?

Yoga bilgisi burada karşımıza çıkar. *Bhakti Yoga* kişilere güven konusunda dünyasal olana değil, asıl kaynağa yönelmesi gerektiğini söyler. Bu *sutranın* konusu, budur. Yaşam denilen mucizenin arkasında Tanrı'nın gücü ve iradesi vardır. Güç, huzur, zenginlik, bilgi... Her şeyin kaynağı O'dur. Kişiyi hayatta destekleyecek tek güç, Tanrı'ya olan mutlak inanç ve bağlılıktır.

Yaşamın karmaşası, kişileri bazen bu inançtan uzaklaştırabilir. Yapılacak olan şey, gerçek olanla olmayanın ne olduğunu hatırlayıp kişinin kendisini yeniden düzenlemesidir. Bu bilince ve inanca sahip olunca korku ve huzursuzluk tamamen silinir.

Sutra 11

Loka-vedeshu tad-anukulacharanam tad-virodhishudasinata

Loka-vedeshu: Dinsel ve din dışı eylemler.

Tad-anukulacharanam: Eylemlerde O'nunla uyumlu olmak.

Tad-virodhishudasinata: O'na karşı olan tüm eylemlerden uzak durmak.

O'na karşı olan eylemlerden uzak durmak demek, her zaman O'nun hoşlanacağı biçimde eylem yaratmak demektir.

Daha önce de belirttiğimiz gibi eylemsiz durulamaz. İnsan, sözleriyle ve eylemleriyle yaşamda yerini alır. Bu *sutrad*a kişinin yaşamda nasıl bir tavır içinde olması gerektiği belirtiliyor.

Tanrı bilinciyle yaşayan insan, gece olup da başını yastığa koyduğunda günü gözden geçirmeli ve “Bugünkü eylemlerimle O'nu hoşnut ettim mi?” diye sormalıdır.

O'nu hoşnut etmek, doğaya ve doğanın yasalarına uygun eylemlerde bulunmak demektir. Peki doğanın yasaları nelerdir? Doğa iyilikten, adaletten ve eşitlikten yanadır.

Bedende bir yara oluştuğunda hiçbir müdahale olmasa bile o yara kapanır. Şifa, insanın içinde doğal olarak yer alan bir güçtür. Bu, doğanın iyilikten yana olduğunu gösterir.

Doğada yer alan “ne ekersen onu biçersin” diyen *karma*, mutlak bir yasadır ve ilahi adaletin ifadesidir.

Ölüm de eşitliği anlatarak ayrılıkları yok eden bir olgudur; çünkü ölüm gerçekleştiğinde kişilerin arasındaki bütün farklılıklar kaybolur.

Aslında doğa bize nasıl yaşanması gerektiğini öğreten bir öğretmendir. Yaşam iyilik, adalet ve eşitlik ilkesiyle çalışır. Ve yaşamın arkasındaki güç de O'na aittir. Kişinin eylemleriyle doğaya, dolaşısıyla Tanrı'ya ve onun koyduğu düzene uyumlu olması gerekir. Egonun yönlendirmesiyle, çıkar hesaplarıyla değil her zaman iyilikle, tarafsızca ve adil olunmalıdır.

Sutra 12**Bhavatu nischaya-dadhyad-urdhvam sastra-rakshanam**

Bhavatu: Olsun

Nischaya-dardhyat: Kişi aydınlanmış bile olsa

Urdhvam: Sonra

Sastra-rakshanam: Spritüel öğretiyi sürdürmeye devam etmek.

Kişi, aydınlanma noktasına da gelmiş olsa spritüel öğretileri uygulamaya devam etmeli.

Bazı kişiler, artık öğretilerde sağlamlaştıklarını sanıp, kişisel çalışmalarını ve günlük rutinlerini aksatabilirler. Bunun örnekleri çoktur. Oysa bu tehlikeli ve yanlış bir yaklaşımdır; çünkü dış dünyanın cazibesi ve etkisi çok güçlüdür. İnsan farkına bile varmadan savrulup gidebilir.

Kişinin yapması gereken günlük çalışmalarına *sadhana* denir. Sadece *yogaya* yeni başlayanlar değil *yogada* yol almış, olgunlaşmış hatta öğretiyi aktarır hale gelmiş kişilerin bile *sadhana* yapmaları gerekir. *Sadhana*, kişinin kendi özüyle buluşma çalışmasıdır, olmazsa olmaz. Yaşam, kişiye acı tatlı ne sunarsa sunsun çalışmalar aksatılmamalıdır; çünkü hayat akıp gitmektedir. *Yoganın* amacı bu akışın içinde sağlam durmak, sarsılmamaktır.

Bunu, kişinin öz çalışmaları sağlar. Dışarıda ne olursa olsun kişi engel tanınamalı, her gün önemli bir randevuya gider gibi *sadhanaya* zaman ayırmalıdır.

Sutra 13**Anyatha patitya sankaya**

Anyatha: Aksi takdirde

Patitya sankaya: Düşme riski

Aksi takdirde düşme tehlikesi vardır.

Maya (dünyanın kişiyi yanılgıya düşüren gücü) çok güçlüdür. Kişi farkına bile varmadan yoldan çıkabilir. Spritüel yolda yürüyen kişiler bir parça gelişme gösterdiklerinde her şey tamam zannederek kuralları ve disiplini terkedebilirler. Bu durum çokça görülür. Bu takdirde kişilerin geriye düşmeleri kaçınılmazdır.

Bhagavad-Gita XVI. bölüm 23. *sutrad*a şöyle söyler:

“Kutsal metinlerin uyarılarını çiğneyen ve kendi arzuları doğrultusunda hareket eden kişi, asla mükemmelliğe, mutluluğa ve yüce hedefe ulaşamaz.”

Bhagavad- Gita II. bölüm 60 ve 62. *sutrad*a ise;

“*Ey Kunti*’nin oğlu, hatta özgürlük umudu içinde olan, sağlıklı yargıya sahip bir kişinin zihni bile kışkırtıcı duyular tarafından zorla baştan çıkarılır.”

“Öte yandan yoldan sapan kişi, duyusal zevklere odaklandığı zaman, yavaş yavaş onlara bağlanır , arzular doğar. Arzu bağılıktan kaynaklanır ve zorla denetim altına alınınca öfke ortaya çıkar.”

Bhagavad Gita’nın da belirttiği gibi dünyasal zevklere kapılmamak ve aydınlanma yolunda geriye düşmemek için varmak istenilen hedef her an akılda tutulmalıdır.

Sutra 14**Loka api tavad eva kintu bhojanadi-vyaparasa tu-asarira-dharanavadhi**

Lokah: Sosyal olarak içinde bulunulan ortam

Api: Dahi, bile

Tavad: Bu kadar

Eva: Gerçekten, sadece

Kintu: Fakat

Bhojanadi-vyaparasa: (Yemek, giyinmek, uyumak gibi) Çeşitli çalışmalar

Tu: Fakat, öte yandan

Asarira-dharanavadhi: Kişinin bir bedeni olduğu sürece

Herkes yaşamları boyunca görev ve sorumluluklarının olduğu bir sosyal ortam içinde yaşar.

Kişiler, yaşamda olgunlaşmak ve gelişmek için pek çok şey deneyimler. Yaşamın sunduğu olaylar aracılığıyla herkes, çeşitli olayların ve ortamların içinden geçer.

11. sutrada, herkesin tüm deneyimlerinde kutsal olana uyumlu ve onunla paralel yaşamları gerektiği belirtilmişti. Kişiler yemek, giyinmek, çalışmak gibi gündelik işleriyle uğraşırken her an dünyadaki var olma nedenlerinin de farkındalığı içinde olmalıdırlar.

Tannıyyla güçlü bir bağ kurmak demek, dünyayı unutmak, ona yüz çevirmek demek değildir. Yaşamı, her eylemi mutlak iradeye sunarak yani elinden gelenin en iyisini yaparak değerlendirmek gerekir; çünkü yaşam bu rollerle kişileri sınamakta ve gelişmeleri için fırsatlar sunmaktadır. Bu roller büyük veya küçük olabilir. Örneğin aile içindeki, iş hayatındaki veya arkadaşlıktaki roller önemlidir, altı çizilmiş, büyük rollerdir. Bununla birlikte otobüste giderken yanında oturan, alışverişte kasada ödeme yapılan kişilerle olu-

şan anlık roller de vardır. Yaşamda raslantı olmadığına göre karşılaşılan tüm rolleri iyi niyet ve sevgiyle gerçekleştirmek gerekir.

Yaşam bir illüzyondur ve her şey gelip geçicidir ama bedenlenmenin de önemli bir anlamı vardır. Burası erler meydanıdır. Bura-ya gelişmek, olgunlaşmak, mükemmeli bulmak için gelindiği hep akılda tutulmalıdır.

Sutra 15

Tal-lakshanani vachyante nana-mata-bhedat

Tal-lakshanani: (bhaktinin) Karakteristik göstergesi

Vachyante: Belirtilmekte

Nana-mata-bhedat: Değişik görüşlere ve bakış açılarına göre

Çeşitli bakış açılarına ve görüşlere göre bhaktinin farklı karakteristik özellikleri tanımlanmaktadır.

Özü aynı olduğu halde yogiler kendi hissedişlerine göre *Bhakti Yoga*'ya farklı biçimlerde yaklaşmışlardır. Bu farklılıklar değişik uygulamaları da beraberinde getirmiştir.

Herkes kendi yorumuna göre *yogayla* bağlantı kurmaktadır. Bu durum, yaşama herkesin farklı yaklaşması gibidir; çünkü *yoga* zaten kişilerin kendi yaşam biçimidir.

Sutra 16

Pujadisv-anuraga iti parasarya

Pujadisv: İbadet amacıyla yapılan çalışmalar

Anuraga: Adanma, bağlılık

İti: Böylece

Parasarya: Aziz Parasara'nın oğlu, ünlü Vyasa

Parasara'nın oğlu Vyasa'ya göre bhakti, Tanrı'ya gönülden bağlanmak ve O'na ibadet etmektir.

Vyasa, *bhaktiyi* Tanrı'ya canla başla bağlanmak ve bu bağlılığı O'na ibadet ederek ifade etmektir diye yorumluyor. İbadet, hem dışsal hem de içsel olabilir. Dışsal olanlar dini bayramları kutlamak, kutsal yerler yaptırmak ya da var olan yerlerin bakımıyla ilgilenmek, yardım işleri yapmak, kutsal yerleri ziyaret etmek, bu mekanları çiçeklerle, tutsülerle güzelleştirmek gibi uğraşlarla Tanrı'ya olan bağlılığını sürdürmek biçimindedir.

İçsel olan ise meditasyon yapmaktır. Meditasyon zihnin rüyadan başka bir şey olmayan dış dünyadan alınıp Tanrı'ya yönlendirilmesidir. İnsan neyi düşünürse ona bağlanır ya da insan, neye bağlıysa onu düşünür. Mutlak irade üzerine meditasyon yapmak, zaten *yoganın* esası ve temelidir. Tüm *yoga* türlerinde amaç uzun süre meditasyon yapabilecek bir fiziksel ve zihinsel sağlamlığa sahip olmaktır. Bunun için hem çok çalışmak hem de yüksek bir heves ve heyecan olması gerekir. Tanrı'ya adanarak meditasyon yapmakla zihin ve kalp tümüyle O'na yönlendirilmiş olur. Bu tecrübe kişinin Tanrı'yla olan bağlantısını ve O'na olan aşkını güçlendirir. Vyasa'ya göre *bhakti* budur.

Sutra 17

Kathadisv iti Gargah

Kathadisv: Tanrı'yla ilgili yapılan konuşmalar

İti: Böylece

Gargah: Ermiş *Garga*

Ermiş *Garga*'nın düşüncesine göre Tanrı'ya olan bağlılık hep O'nunla ilgili konuşmak, O'nun için şarkılar söylemek, kısaca hep O'nu anmak ve anlatmaktır.

Ermiş Garga burada *Krishna Bilinci* diye bilinen yolu anlatıyor. Bu yol, *Bhakti Yoga*'yı takip edenlerin yoludur. Orada *yogiler Krishna* sanki aralarında yaşıyormuş gibi davranırlar. Hep O'ndan konuşurlar. Başlanılan günü de yenilen yemeği de yapılan bütün eylemleri de O'na sunarlar. O'nun yaşadığı yerleri gezerler. *Krishna*'nın

yaşamıyla ilgili hikayeleri sanki ilk kez anlatıyorlarmış gibi anlatır, ilk defa duyuyorlarmış gibi dinlerler. O'nun adının geçtiği şarkıları hep birlikte ve büyük bir coşkuyla söylerler. Çocuk gibi heyecanlı, çocuk gibi neşelidirler. *Krishna* onların arkadaşı, çocuğu, babası ya da sevgilisiymiş gibidir. Onların gönülleri, dilleri hep *Krishna*'yla doludur. O'nunla beslenir, onunla canlanırlar.

Bhagavad-Gita X. bölüm 9. *sutrad*a *Krishna* şöyle söyler:

“Teslim olmuş kişiler, beni kendi canları yerine koyarlar ve bana adanmanın vecdini birbirleriyle paylaşarak, benim ambrosia (ölümsüzlük nektarı) tadındaki öykülerimi konuşmaya devam ederler. Onlar devamlı olarak, kendi içsel yapılarına göre hizmetkarlık, arkadaşlık, ebeveyn ve sevgili biçiminde benimle olan ilahi ilişkilerinin nektarını tadarlar.”

Sutra 18

Atma-raty-avirodheneti Sandilyah

Atma: Atman

Raty: Zevk, haz

Avirodhena: Engellerden özgürleşmek

İti: Böylece

Sandilyah: Aziz Sandilya

Aziz Sandilya der ki, bhakti engelleri ortadan kaldırarak Atman'la ilişki kurmayı ve bu ilişkiden haz duymayı sağlar

Shrimad Bagavatam'da *Krishna* şöyle söyler:

“Ben, tüm güçlerin efendisiyim, *yoganın* amacıyım, bilginin son bulunduğu yerim. Dinlerdeki gerçeğim ve öğretmenlerin öğretmeni-yim. Ben, tüm kalplerde öz olarak yer alırım.”

Aziz Sandilya'nın söz ettiği *Atman*, işte bu özdür. *Bhakti* uygulamaları sayesinde zihinde yer alan ve özü anlamaya engel olan sorunlar ortadan kalkar. O'nun anlaşılması kişinin ruhunu his-

setmesidir. Bu hissediş, kişilerde büyük bir değişim ve dönüşüm başlatır.

İnsan, kendi varoluşunda yer alan böylesine bir derinlikle tanıştığı zaman hayata ve olaylara bakışı tamamen farklılaşır. *Atman* sadece insanın kendisinde değil, yaşamın tümünde yer alır. Dolayısıyla herkes ve her şey çok değerli ve özeldir. Böylece kişinin kalbini gittikçe çoğalan bir rahatlama, huzur, hatta sevinç duygusu kaplar.

Sutrada da bu genişlemeden bahsediliyor; *Atman*'la temasın giderek tüm yaşamı kapsadığını ve bunun zevk ve haz duyulan bir ilişkiye dönüştüğünü söylüyor.

Sutra 19

Naradas tu tad-arpitakhilacharata tad-vismarane parama-vyakulateti

Naradas: Narada

Tu: Fakat

Tad: Ona

Arpita: Sunmak

Akhila: Bütün

Acharata: Kişinin eylemleri

Tad: Ona

Vismarane: Unutmak

Parama- vyakulata: Sonsuz bir acı duygusu.

Iti: Bu nedenle, böylece.

Narada'nın görüşüne göre *bhakti*, hem kişinin tüm eylemlerinin Tanrı'ya adanması hem de bunu unuttuğu zaman duyduğu derin üzüntüdür.

Narada, kitabında diğer ustaların görüşlerine yer verdikten sonra kendi yorumunu ekliyor. *Narada*'nın yorumunu da katılınca *Bhakti Yoga*'nın anlamı, tam ve kapsamlı bir biçimde tanıtılmış oluyor.

Sutrada Tanrı'ya tam bir teslimiyetten söz ediliyor. Bu yolu seçen insan her şeyde her durumda kutsallığın farkındalığı içinde olmalı ve hiçbir kişisel sonuç beklentisine girmeden sanki ibadet ediyormuşçasına eylemde bulunmalıdır. Buna ek olarak her şeyi tam bir kabulleniş içinde yaşamak söz konusudur; yani mutlak iradeye teslim olmak, sorgulamamak, dirençsizce kabullenmek...

Bu teslimiyette korku ya da şüphe yer almaz. Bunun yerine tepeden tırnağa insanı saran yüce bir aşk vardır. İnsan sevgilisine karşı öylesine büyük bir bağlılık, inanç ve güven duygusu içindedir ki yapılacak tek şey teslim olmaktır.

Bu nedenle, bir an bile sevgiliyi akıldan çıkarmak aşığa ihanetmiş gibi gelir. "Bir yogi için Tanrı aşkından uzak kalmak acıların en büyüğüdür."

Sutra 20**Asty evam evam**

Asti: Böylece

Evam evam: Bunlar gibi

(Bhakti aşağıdaki) örneklerde anlatıldığı gibidir.

Sonraki *sutrad*a, *Narada*'nın da anlattığı gibi aşk ve bağlılıkla ilgili örnekler vardır.

Sutra 21**Yatha vraja-gopikanam**

Yatha: Örneğin, mesela

Vraja-gopikanam: vraja'daki (*Brindavan'daki*) *gopiler*

Vraja'da yaşayan ve kendilerine “gopi” denilen sütçü kadınların aşkı, saf bhakti için en güzel örnektir.

Bu *sutrad*a *Brindavan'da* (Vraja'da) yaşayan *gopilerin Krishna'ya* duydukları aşk anlatılıyor.

Krishna, *Vishnu*'nun enkarnasyonu olarak aşkı, sevmeyi dünyaya yeniden öğretmek üzere bedenlenmiştir. *Gopiler Krishna'ya* öylesine saf ve samimi bir aşkla bağlıdır ki onlarla ilgili hikayeleri dinleyen herkese Tanrı aşkının nasıl yüce bir duygu olduğu konusunda ilham verirler.

Hikayeye göre, *Sri Krishna* flüt çalmaya başladığında *gopiler*, kendilerini kaybetmişcesine flüt sesine doğru çekilirler. Evdeki uğraşları ne olursa olsun bırakır ve *Krishna*'nın flüt sesine koşarlar. Eşlerini, çocuklarını, işlerini, her şeyi unuturlar.

Krishna bazen onların bağlılıklarını sınamak için şöyle söyler “Evinize gidin ve orada eşlerinize, çocuklarınıza bakın. Onlara hizmet edin. Meditasyonlarınızda bana bağlanmanız yeter. Bu, size aydınlanmanın yolunu açar.” Onlar da şöyle söylerler: “İzin ver senin yanında olalım. Aydınlanmak, umurumuzda bile değil. Biz

sana hizmet edelim. Bu bize yeter.” Göz yaşlarıyla ve tüm varlıklarıyla *Krishna*’ya böyle yalvarırlar.

Krishna, bu içten yakarışlar karşısında çok memnun olur, kendisini sayısızca *Krishna* olarak bölüştürür. Böylece her *gopi* başa olduğunu hissederek O’nunla oyun oynar, dans eder, şarkılar söyler. *Gopiler* öylesine kendilerinden geçerler ki her birisi, *Krishna*’nın ta kendisi olur.

Sutra 22

Tatrapī na mahatmya-jnana-vismṛity-apavadah

Tatra: Bu durumda

Api: Hatta

Na: Yok

Mahatma: Yücelik

Jnana: Farkındalık

Vismṛti: Unutmak

Apavadah: Sebep

Orası (Vraja) öyle bir yerdir ki orada Tanrı’nın ışığını ve yüceliğini bir an bile unutmak mümkün değildir.

Gopiler dans ederken, şarkılar söylerken aşkla ve o aşkın verdiği coşkuyla doludurlar. Onlar, *Krishna*’nın tüm evrene yayılan varlığının ve kendi içlerinde de yer alan *Atman*’ın tam olarak farkındadırlar. *Vraja*, *gopilerin* aşkından dolayı öylesine büyülmüş bir hal almıştır ki burada *Krishna*’nın varlığının ve yüceliğinin farkındalığı bir an bile unutulmaz.

Gopilerin *Krishna*’yla oynadıkları bu kutsal oyun aslında yaşamın ta kendisidir. Bu oyun, yaşamdır. Ve yaşamı *gopilerin* algıladıkları gibi algılamak ve onlar gibi sevinçle yaşamak gerekir. Her an O’nu bilerek, O’ndan bir an bile uzaklaşmadan, O’nun huzurunda, aşkla ve coşkuyla.

Sutra 23**Tad-vihinam Jaranam-iva**

Tad-vihinam: O'nsuz (eğer aşk objesi O değilse)

Jaranam-iva: Çiftler arasındaki aşk, tutku gibi

O'nsuz olan aşk sadece dünyasal olan (geçici) bir duygudur.

Aşk, dünya yaşamında çok önemli bir yer tutar. İnsanlar aşkla mutlu olurlar veya aşk acısı çekerler. *Yoga*, bize yaşamda her şeyin ya son bulacağı ya da form değiştireceğini, hiçbir şeyin kalıcı olmadığını öğretir. Zaman değişir, koşullar değişir, buna bağlı olarak aşk objesi de değişebilir.

Bu sutra ise bize bambaşka bir aşkın varlığından, aşkın sonsuz olanından, hiç değişmeyeninden, kişinin egosunu yok eden, onu kendisinden vazgeçiren bambaşka bir aşktan; ilahi aşktan bahsediyor.

Örneğin *gopilerin Krishna*'ya duydukları aşk, aşkın en yüksek formu, en saf olanıdır. Onlar, kutsal aşk denizine dalmışlar, Tanrı için, O'nun adına, O'nun uğruna varlıklarını adanmışlardır. İşte bu noktada, böylesine bir aşkla karşılaştırıldığı zaman, dünyasal olan aşk; cılız, güçsüz ve sığ kalmaktadır.

Sutra 24**Na asthy-eva tasmin tat- sukha-sukhitvam**

Na: Olmaz

Asthy: Var olmak

Eva: Gerçekten, sadece

Tasmin: İçinde (Dünyasal olan aşkın)

Tat: O'nun

Sukha: Mutluluk

Sukhitvam: Mutluluğu bulmak

Dünyasal olan aşkta kişi, ilahi aşkta bulduğu mutluluğu bulamaz.

Bu *sutra*da yine dünyasal aşk ve ilahi aşk karşılaştırılıyor.

Gopilerin aşkında aşık olunan Tanrı'nın kendisidir. Burada kişinin herhangi bir dileği, isteği yoktur, istedikleri tek bir şey vardır; hizmet etmek. Onlar bu hizmetten büyük bir mutluluk duyarlar. Burada hiçbir kişisel çıkar yoktur. İlahi aşkta, aşık olunanı mutlu etmek ve bu mutluluktan dolayı sevinmek vardır.

Eğer aşk ruhtan kaynaklanıyorsa ölümsüzdür, duygulardan kaynaklanıyorsa ölümlüdür. Çünkü beden ve bedene bağlı olduğu için duygular geçicidir. Dünyasal olan aşk egoyla ilgilidir. Bu nedenle böyle bir aşkın doğasında “al gülüm - ver gülüm” ilişkisi geçerlidir. Boşanan çiftlere nedeni sorulduğunda “Beni mutlu etmedi” cevabı gelir. Bu samimi bir cevaptır; çünkü kişinin kendi mutluluğu önceliklidir. Herkesin ilişkisinden beklentisi bu yöndedir. Çiftlerden biri artık beklentiye cevap veremezse denge bozulur. Dünya böyledir ve dünyevi aşk da bunun sonucu olarak kendi karakterini yaratır. Dünyasal aşk doğası gereği biraz diplomasi gerektirir, değişken ve geçicidir. Oysa ilahi aşk tamamen kalpten doğar, saf ve samimidir.

Sutra 25

Sa tu karma-jnana yogebhya api-adhikatare

Sa: O (adanma, para-bhakti)

Tu: Fakat

Karma- jnana- yogebhya: Eylem ve bilgi yogası

Api: Hatta

Adhikatare: Daha yüksek, daha yüce

Para-bhakti, karma ve jnana yogaya göre daha yüce bir yoldur.

Bhakti bazı bakımlardan *Karma* ve *Jnana Yoga*'ya göre hem daha kestirme hem daha kolay bir yoldur. *Narada*, *Bhakti Yoga*'yı en yüce yol olarak belirtir. *Bhagavad Gita*'da *Krishna* da pek çok yerde adanma, teslimiyet ve aşk yolunun en üstün yol olduğunu belirtmiştir.

Kişiler bağlandıkları, aşık oldukları eşlerine adanırlar. Her an onu düşünür, düşüncelerinde gittikleri her yere onu taşırlar. Sevgiliyi memnun etmek, onu yüceltmek isterler. Samimi bir aşkta güvenme ve bu güvenin sonucu olarak adanma ve teslimiyet vardır. Bunlar aşkın doğasıdır. İnsan, tam bir teslimiyet ve adanma içindeyse, bu onun hayranlığının ve aşkının en açık ifadesidir.

Karma Yoga'ya çabayla *Jnana Yoga*'ya bilgi yoluyla ulaşılır. *Bhakti Yoga*, duygusal insanlara uygundur; çünkü aşk bir duygudur. Burada bir zorlama, bir çaba yoktur. Aşk kendiliğinden insanın kalbinden fışkırır. Kişi, kendisini silip tüm varlığıyla teslim olmaktan Tanrı'yı nasıl idrak edebilir?

Sutra 26

Phala- rupatvat

Phala: meyvesi

Rupatvat: Çünkü O varlığın kendi öz formu

Çünkü Bhakti Yoga'nın kendi doğasında var olan aşk, diğer yoga türlerinde yolun sonunda, nihayetinde elde edilen meyvedir.

Yogada birçok yol vardır. Yollar farklı yöntemlere dayanır. Yöntemleri farklı da olsa hepsinin hedefi aynıdır. Bu *sutra*, yukarıdaki *sutranın* devamıdır. Orada *bhaktinin* diğer *yoga* türlerine göre üstünlüğü belirtiliyordu. Bu *sutra* "çünkü" sözcüğüyle başlıyor. Burada deniyor ki *bhakti* daha etkili bir yoldur; çünkü diğerleri en sonunda Tanrı'ya teslimiyet ve adanma noktasına ulaşırken adanma, teslimiyet ve aşk *bhaktinin* kendi öz doğasıdır. Derler ki kişilerin aydınlanması kaçınılmazdır. Ancak bu kadere kaç yaşamda ve ne yollarla ulaşacakları, kişilerin kendi karmasına bağlıdır.

Aşk, insanın içinde zaten var olan bir duygudur. Bu duygu, bazılarında olgunlaşmış ve ortaya çıkmışken bazılarında beklemededir. Aşk duygusunun ortaya çıkması, kişiyi sarıp sarmalaması ve ona yol göstermesi kaçınılmaz olmakla birlikte o, herkesin yaşam serüveninde farklı noktalarda yer alır.

Yoga sözcüğü, birleşme, tam olma anlamındadır. Kişi önce kendi tamlığını hisseder. Giderek çevresiyle de doğayla da tam ve bütün olduğunu, ayrılık olmadığını anlar. En sonunda ise bu beraberlik ve bütünleşmeyle kişi, Tanrı'yla olan ilişkisinin farkına varır. İşte bu vuslattır, kavuşmadır ve bu buluşmanın özü aşktandır.

Bhakti Yoga'nın başlangıç noktası da bitiş noktası da aşktır. Acemi bir *bhakta* da olgun bir *bhakta* da aşkın nektarından içmekte ve onun rehberliğinde yol almaktadır.

Sutra 27

Eishvarasya api abhimani-dvesitvad dainya-priyatvac cha

Eisvarasya: İshvara'ya (Tanrı'ya) göre

Api: De, dahi

Abhimani: Egodan dolayı gurura kapılmak

Dvesitvat: Sevilmemek

Dainya priyatvat: sevgiden kaynaklanan alçakgönüllülük

Cha: Ve

Tanrı egoizmi sevmez. O, alçak gönüllülükten hoşlanır.

Adanarak bağlanma yolu diğerlerinden üstündür. Çünkü adanma teslimiyettir ve teslimiyet alçak gönüllü olmanın ta kendisidir.

Sutranın çevirisinde Tanrı'nın gururu sevmeyişi ve tevezudan hoşlandığı söyleniyor. Gurur kendisini başkalarından üstün görmektir. Tanrı'ya giden yolda dualitenin hükmü yoktur. Orada sen-ben ayrımı olmaz. Egonun yarattığı sen-ben duygusu cehaletten kaynaklanır. Belirtmek gerekir ki ego ve gurur, kişinin aydınlanmasının önünde duran en büyük engellerdir.

Gerçek aşkta kendini beğenmişlik silinir gider. İlahi aşk geldiğinde aşığın kalbi tertemiz olur. Aşkın karşısında aşık sadece teslim olur. O, tam bir kabulleniş ve teslimiyet içindedir. “Aşkın aldı benden beni” diyen Yunus Emre tam da bu duyguyu belirtmektedir.

Sutra 28

Tasya jnana eva sahana iti eke

Tasya: Yüce aşk

Jnana: Bilgi

Eva: Gerçekten, sadece

Iti: Bundan

Eke: Bazıları

Bazıları yüce aşka ulaşmanın sadece bilgiyle mümkün olacağını söyler.

Bu *sutrad*a bazı büyük yogiler, “Kişilerin aşkla bağlanması ve O’na adanması için O’nu bilmesi , tanınması gerekir.” diye bir görüş bildiriyor.

Yoga yüce bir yoldur. Bu yolun sonunda amaç, özgürleşmektir. Bilgi, bu yolda araç olarak kullanılacak en temel basamaktır. Kişi öğrene öğrene ilerlemelidir.

İnancın sağlam olması için sağlam bilgi gerekir; çünkü bilgi olmadan inanç, kişileri bağnazlığa ve yobazlığa götürür. Sağlam bir bilgi, inancın sağlam olması için şarttır.

Bazı kişiler karmalarından dolayı zaten bilgiyle donanmış olarak doğarlar. Bazıları da uyanmak için hazırdırlar ancak bilgiye ulaşma konusunda bir rehber ihtiyacı duyarlar.

Bilgiye, kutsal kişilerin görüşlerinden yararlanarak, onların yanında durarak, derin düşünerek ve meditasyon yoluyla ulaşılır.

*Sutrad*a sözü edilen *jnana*, böyle bir bilgidir. Bu, öyle bir bilgidir ki kişinin kalbini doldurur, idrakini değiştirir, kişiyi bambaşka biri haline getirir.

Sutra 29

Anyonya-asreyatvam iti anye

Anyonya-asreyatvam: Ortaklık, birbirine bağlı olmak

Iti: Böylece

Anye: Bazıları

Böylece Tanrı bilgisi ve Tanrı aşkı birlikte var olurlar.

Tanrı bilgisine sahip olmak, O'na hayran olmayı ve O'na olan bağlılığı arttırırken; bağlılık arttıkça ve O'na yaklaştıkça da bilmek ve emin olmak hali artar. İlahi aşka, aşk ve bilgi her zaman birliktedir.

Bazen bilgi kişiyi ağırlaştırabilir. Bu ağırlık ciddiyet ve ağırbaşlılık biçiminde kendisini gösterebilir. Ancak *bhaktalar* bilginin yükünü taşımazlar. Aksine bilgi, hayatın yükünü onların omuzlarından kaldırır çünkü gerçeğe yaklaştıkça dünyasal olandan uzaklaşır, hafiflerler. İlahi aşk kalplerine doldukça yumuşar, şefkatli, anlayışlı ve alçak gönüllü olurlar. Aşk duygusu kalplerinden yayılarak tüm benliklerini kaplar. *Yoga* yolunda derinleşmiş, *yoga* bilgisine hakim *yogiler* güler yüzlü ve neşelidirler. Güler yüzlü olmak ışığa yaklaşmanın göstergesidir.

Bu *sutra*, önceki *sutrayı* hem destekliyor hem de genişletiyor. *Yoga* bir yolculuktur ve kişi, bu yolculukta ilerledikçe bir yandan Tanrı'nın gerçeğine bir yandan da kendi özüne yaklaşır. *Yogada* ilerlemenin yakıtı aşktır. *Yoga* yolunda gerçeğe yaklaştıkça aşk büyür. Onlar, bilgiye yürüdükçe aşka da yürümüşlerdir. Gerçek bir *bhakta*, gerçek bir aşktır.

Sutra 30**Svayam phala-rupa iti brahma-kumarah**

Svayam: Kendisi

Phala-rupa: Meyvesi olarak görünmek

Iti: Böylece

Brahma-kumarah: Brahma'nın oğlu (Narada)

Brahma'nın oğlu (Narada) “Bhakti, yolun hem kendisi hem de meyvesidir.” der.

Bhakti Yoga adanma, teslimiyet ve aşk kavramlarını içerir. Eğer ortada gerçek aşk varsa teslimiyet ve adanma kendiliğinden oluşur; çünkü bu kavramların hepsi, birbirini oluşturur ve birlikte bulunur. *Bhakti Yoga*'nın anlamı budur.

Bu yolda sebep de sonuç da birbirinin içindedir ve birbirisidir. *Bhaktinin* kaynağı aşktır, aşkla yürür ve gideceği yer de aşkın kendisidir; ulaşacağı daha yüksek bir yer de bulunmaz. *Bhakti Yoga*'yı besleyen başka bir kaynak yoktur; çünkü kaynak kendisinden başka bir şey değildir. *Bhakti*, kendi kendisine yeter. Güçlenmeye ihtiyacı olmadığı gibi hiçbir şeye bağılılığı da yoktur.

Tüm okullar, tüm bilgiler ona göre daha alt düzeydedir. *Bhaktinin* kimseden öğreneceği bir şey yoktur çünkü bütün öğretilerin, sonunda ulaşabileceği en son aşama *bhaktidir*.

Sutra 31**Raja-grha-bhojanadisu tatha-iva drishtatvat**

Raja-grha-bhojanadisu: Prens, onun sarayı ve ziyafet sofrası örneğinde olduğu gibi

Tatha; Aynı biçimde

Iva: Sadece

Drishtatvat: Görüldüğü gibi

Prens, saray ve ziyafet sofrası örneklerinde görüldüğü gibi,

Sutrada üç kavramdan bahsediliyor. Bu kavramlar bir prens, bir saray ve bir ziyafet sofrası biçimindedir. Narada bu kavramları mecazi anlamlarıyla kullanmış ve bu mecazlarla bir sonraki *sutra*-ya giriş yapmıştır.

Önce buradaki üç kavramı açıklamak gerekir. Bunun için Shivananda, kendi yorumunda şöyle bir hikaye anlatıyor.

“Bir gün kral, küçük oğlu ve saraydan birkaç kişiyle birlikte ormana avlanmaya gider. Avlanma sırasında küçük prens ortadan kaybolur. Onu ne kadar arasalar da bulamazlar. Kayıp prensi bir köylü bulur. Köylü, çocuğu köye getirir ve kendi evladımış gibi orada büyütür. Çocuk, gerçek kimliğinden habersiz yaşamaktayken, onun yıllar önce kaybolan prens olduğu gerçeği bir gün ortaya çıkar. Prens alıp babasına, saraya getirirler. Burası görkemli ziyafetlerin verildiği gösterişli bir saraydır.”

Hikaye budur ve bu hikayedeki mecazlar da şöyledir:

Kaybolan prens, asıl kimliklerinden habersiz adeta kaybolmuş gibi yaşayan insanlar,

Kral ve sarayı, Tanrı ve O'nun huzurunda bulunmak,

Ziyafet sofrası da Tanrı'nın huzurunda yer almanın getirdiği yüksek haz duygusudur.

Burada anlatılan, kişilerin kendi gerçek kimliklerini bulana kadar, kaybolmuş bir varlık gibi ve ait oldukları yerden uzak bir hayat sürdürdükleridir.

Sutra 32**Na tena rajaparitosha kshudhasantir va**

Na: Olumsuzluk eki

Tena: Bununla

Raja: Prens

Paritosha: Doyumlu olmak

Kshudhasantir: Açlığın giderilmesi

Va: Veya

Bununla (sadece bilgiyi öğrenmekle) bir kişi, prens olamaz veya açlık duygusu da giderilemez.

Bazı kişiler gelip de köylü delikanlıya “Sen aslında bir prensin” diyerek ona gerçek kimliğini söylediklerinde bu bilgi, çocuk üzerinde etkili olmaz. Köylü ya da prens olması onda içsel veya dışsal bir farklılık yaratmaz. Çünkü bizzat yaşamadan, deneyim kazanmadan kişi öğrenemez. Bu bilginin fark yaratabilmesi ve çocuğun kendisini prens gibi hissedebilmesi için kral babasını tanımaması, onun muhteşem sarayındaki görkemli davetlere katılması gerekir.

Günümüzde spiritüellik ve yoga hızla yayılıyor. Buralarda kişilere kendi içlerinde yer alan kutsallık anlatılıyor, tanrısal kimliklerinden haber veriliyor. Onlara yaşamının değeri ve kendilerinin ne kadar muktedir oldukları söyleniyor ama kişilerin gerçekten öğrenmeleri için mutlaka kendi deneyimlerine ihtiyaçları vardır. Bilgi, herkesin hoşuna gitse de onlarda bir değişim ve dönüşüm yaratmak için yeterli değildir.

Değişim yaratmak için kişisel deneyim gerekir. Teorik bilgi asla yeterli değildir. Kişinin ille de kişisel çalışmalarla kendi deneyimini yaşamaması gerekir.

Sutra 33**Tasmat sa Eva grahya mumukshubhihi**

Tasmat: Bu nedenle

Sa: O

Eva: Gerçekten, sadece

Grahya: Kabul etmek, benimsemek

Mumukshubhihi: Özgürleşme isteği içinde olan kişiler

Bu nedenle bir kişi eğer gerçeğe uyanmak ve özgürleşmek istiyorsa adanma yolunu benimsemelidir.

Özgürleşmek için en kolay, en güvenilir yol *bhakti* yoludur. Diğer yolların tümü bir çaba ve çalışma gerektirirken teslimiyet ve aşk yaşamın içinde yer alır, onunla birlikte akar. Diğer yollarda kişilerin dış dünyanın hallerine kapılıp doğrudan sapma olasılığı varken *Bhakti Yoga* yaşamın içinde durur ve onunla birlikte varlığını sürdürür.

Bhakti Yoga, kalbini açan herkese uyar. Dünyada kişinin özüne en yakın duran kendi bedenidir. Ve bedende yer alan kalp, Tanrı'nın evidir. Kişinin elini kalbinin üzerine koyması, onun Tanrı'yla temas etmesidir. *Bhakti Yoga*'da uygulama yapmak işte bu kadar pratik ve kolay bir iştir.

Chandogya Upanishad der ki: "Beden, kalbi olan bir şehirdir. Burası *Brahman*'ın evidir. *Brahman*, lotus şeklindeki bu evde oturur. Makro kozmosta her ne varsa, mikro kozmos olan kalpte de aynısı vardır. Yaşlılık gelip çatığında kalbin lotusu hala parlama-sını sürdürür. Çünkü *Brahman*, bozulup değişen bedende değil, kalbin lotusunda oturmaktadır."

Bir kişi kalp yoluna girdiği zaman artık aşkla dolu bir yolculuğun içindedir. Aşkın yolu da kişiyi doğrudan adanmaya götürür.

Sutra 34**Tasya sadhanani gayanti acharyaha**

Tasya: Onun (yüce aşkın)

Sadhanani: Çalışma, uygulama

Gayanti: Şarkı söylemek

Acharya: Öğretmen

Öğretmenler, yüce aşkı öğrenmeleri ve uygulamaları için öğrencilere yöntem gösterirler.

Burada *acharyadan* söz ediliyor. *Chara* O'na doğru yönelen, *guru* ise karanlığı aydınlatan demektir. *Guru*, yolu gösterir, *acharya* ise ihtiyacı olduğu sürece öğrencinin yanında yer alarak yolda nasıl yürüneceğini öğretir.

Acharya , yaşamını Tanrı'ya adanmış kişidir. Bu kişi, bilgilerini ve deneyimlerini aktarırken her zaman öğrencisinin yanında bulunduğu için onların esin kaynağı, rehberi ve rol modelidir. *Acharya*, “ne yapıyor?”, “nasıl yapıyor?”, “hayata ve olaylara nasıl yaklaşıyor?” sorularının cevabı onlar için çok değerlidir. Böylece öğrenci bir yandan teorik bilgiyle donanırken bir yandan da yaşayarak öğrenir.

Sutra 35**Tat tu visaya-tyagat sanga- tyagac cha**

Tat: Bu (Tanrı aşkı, adanma)

Tu: Aynı zamanda, fakat

Viyasa-tyagat: Duyusal zevklerden vazgeçme

Sanga- tyagac: Maddi bağılıkları bırakmak

Cha: Ve

Bhaktiye ancak duyusal zevklerden ve dünyasal bağlardan vazgeçerek ulaşılır.

Hepimiz huzur, güvenlik ve mutluluk isteriz ve bunların dışardan elde edileceğini sanırız. Ev, araba, eşya alarak ya da sevdiğimizimize sıkıca bağlanarak huzur, güvenlik ve mutluluğu yakalayacağımızı düşünürüz. Bunları biriktirerek çoğalttıkça kendimizi daha güvende zanneder, gittikçe daha çok bağlanır hatta bu uğurda mücadele veririz. Sonunda bunlara ihtiyaç mı, değil mi diye bakmayı unuturuz. Aldıkça alınız, gerekli gereksiz bir sürü şey biriktiririz. Bu arada yaşamı ertelediğimizi hatta yaşamaktan bile vazgeçtiğimizi farketmeyecek kadar dış dünyaya bağlanır, üstelik de kendimizi bunlarla ifade ederiz. Benim evim, benim arabam gibi “ben” ve “benim” kavramlarıyla sahte bir ego yaratarak tam bir illüzyonun içine gömülürüz. Böylece hayal ettiğimiz huzur, güvenlik ve mutluluğu bulacağımız yerde aslında kendimize gittikçe daha fazla yük ve bağımlılık yaratırız.

Sutrada ise tam bu noktada bir uyarı var. Tüm *yoga* türlerinde vazgeçmek, bağımlılıklardan ve bağımlılıklardan kurtulmak gereği vardır. Çünkü bunlar kişiye yük, ayağına zincirdir. Hayatı karmaşıklaştırmak değil basitleştirmek; ağırlaştırmak değil hafifletmek gerekir.

Eğer insanın kafası karışık, kalbi yorgunsa sahip olduğu servet bir işe yaramaz. Ayrıca sıkıca bağlanılan ve çok güvenilen kişiler de bir gün fotoğraf karesinden düşebilir. Bu yüzden sahip olunan tüm şeylerin aslında emanet olduğunu bilmek, onlarla bütünleşmemek gerekir. Kişi kendisini onlar aracılığıyla ifade etmemelidir. Bütün spritüel bilgiler vazgeçmek gerektiğini söyler.

“Mal sahibi, mülk sahibi

Hani bunun ilk sahibi”

Yoga, yaşarken huzur, güvenlik ve mutluluk içinde olmanın mümkün olduğunu söyler. Mala mülke bağlanmamak, onun yerine asıl kaynağa yönelmek gerekir.

Bağlanmak insanın doğasında vardır. *Bhakti Yoga*, her şeyin arkasında duran mutlak güce bağlanmaktır. O’nunla bağlantı ku-

ruldu mu insanın kendi içinde saklı duran hazinenin kaynağı da ortaya çıkar.

Sutra 36

Avyavrita bhajanat

Avyavrita-bhajanat: Kesintisizce ibadet etmek.

Kesintisizce Tanrı'yla birlikteliği hissetmek gerekir.

Yaşamda eğer bir kişiye yakınlık duyuyorsak ilişkiyi canlı tutmak isteriz. Bunun için onu sık sık ararız, özel günlerinde hatırlar, armağanlar alırız. İlişkiyi beslemek ve güçlendirmek isteriz. Eğer uzaktaysak onunla aramızda mesafe yokmuş gibi davranırız. Gündelik hayatın ufak tefek olaylarını bile onunla paylaşıyoruz. Yaşam zaten ufak tefek şeylerin toplamından ibaret olduğuna göre her an sevdiğimiz kişiyi buna dahil etmek isteriz.

Bu *sutra* Tanrı'yla kurulan ilişkinin de böyle olması gerektiğini söylüyor. Ritüeller O'nu anmak içindir. *Bhakti* ritüelleri ve sadhanaları bitirdikten sonra, bir sonraki güne kadar Tanrı'yla ilişkiyi kesmek değildir. Tanrı'yla olan ilişki gündelik hayatın içine yayılmalıdır. *Bhakti*, her günü O'na sunarak, O'nun aşkıyla ve O'na layık yaşayarak geçirmektir.

Sutra 37

Loke api bhagavad-guna- sravana-kirtanat

Loke: Dünyada

Api: Hatta

Bhagavad: Yüce olan, Tanrı

Guna: nitelik, sıfat

Sravana: Dinlemek

Kirtanat: Şarkı söylemek

Gündelik hayatta daima Tanrı'nın nitelikleri hakkında sohbet etmek ve O'nun adını zikretmek gerekir.

Narada bu *sutrad*a da adanmışlık yolunu gündelik yaşama yerleştirmek ve zihni tümüyle bu konuya yoğunlaştırmaktan bahsediyor.

Bhagavad Gita bu konuda bize yol gösteriyor; VII. bölüm 7, 8, 9, 10. *sutralarda* şöyle söylüyor.

“Benden ayrı olarak varolan hiçbir şey yoktur. Evrenin tümü boynuma asılı mücevher bir kolye gibidir.”

“Ben, suyun tadıyım, güneşin ve ayın ışığı, kutsal OM sesi benim.”

“Ben, toprağın saf kokusunda ve ateşin parlaklığında yaşarım. Tüm varlıklarda yaşam süresi olarak varım.”

“Beni, tüm yaşam biçimlerinin sonsuz tohumu olarak bil. Zeki olanın zekası, güzelin güzelliği benim.”

Tanrı, gören gözler, açık kalpler için her yerde ve her şeydedir. Bu yüzden yaşamın her alanında, her yerde, her şeyde, her zaman Tanrı'yı görmek ve buna göre yaşamak mümkündür.

Bu *sutrad*a kirtandan da söz ediliyor. *Bhakti* yolundaki kişiler bir araya gelirler ve Tanrı hakkında konuşup sohbet ederler; hikayeler anlatır, *kirtan* söylerler. *Kirtan*, Tanrı aşkının müzikle ifade edildiği bir gelenektir. Burada çeşitli çalgı araçları da kullanılarak coşkulu bir biçimde hep birlikte Tanrı'nın adları zikredilir.

Sutra 38

Mukhyatah tu mahat-krpayaiva bhagavad-krpa-lesad va

Mukhyatah: Öncelikle

Tu: Fakat

Mahat: Yüce ruh

Krpaya: Lütuf yoluyla

Eva: Gerçekten, sadece

Bhagavad: Yüce yaratan

Krpa: lütüfla

Lesad: Takip ederek

Va: veya

Fakat yine de kişi yükselmiş bir ruhun yanında kalıp ondan el alarak veya Tanrı'nın lütfu sayesinde bhakti yolunda hedefine ulaşabilir.

Bu *sutra*, kişisel çabaların bir sonuca ulaşabilmesi için ille de aydınlanmış bir kişi yahut da doğrudan Tanrı'nın lütfunun gerekli olduğunu belirtiyor.

Sprituel bilgiler ancak öğretmen öğrenci zinciriyle kazanılır. Bir öğretmenin varlığı şarttır. Çünkü ruhsal bilgiler roman okur gibi okumakla kazanılamaz. Konuların katman katman derinliği vardır. Öğretmen, yavaş yavaş öğrencisinin ufkunu açar, zihnini keskinleştirir. Bu sabır ve devamlılık gerektiren bir çalışmadır. Öğrenci istekli olmalı, ilerlemek için can atmalıdır. Kişisel çaba yadsınamaz ama ille de varlığıyla, duruşuyla, yaydığı enerjiyle ve adım adım aktardığı bilgilerle öğretmen, öğrencisinin elini tutar ve onu ilerletir.

Shankaracharya şöyle söyler: “Erdem sahibi, bilge kişilerle birlikte olmak kişiyi bağılıklarından kurtarır. Bağılıklardan özgürleşmek, yanılgıyı aşmak demektir. Yanılgıyı aşan zihin, rahatlar ve güçlenir. Böyle bir zihin de kişiyi aydınlanmaya götürür.”

Ayrıca *sutrada* öğrencinin bu yolda gösterdiği yüksek liyakati sayesinde, doğrudan Tanrı'nın lütfuna da erişebileceği belirtiliyor. Bu konuda *Bhagavad- Gita*'da *Krishna* X. bölüm 10 ve 11. *sutralar*da şöyle söylüyor:

“Sarsılmaz bir sevgi ve bağılılıkla bana gelenlere bilgelik veririm.”

“Tüm canlı varlıkların kalplerinde yer alan ben, onlara duyduğum şefkatten ötürü, bilginin parlak ışığı ile cehaletin karanlığını yok ederim.”

Sutra 39

Mahat-sangah tu durlabho agamya amoghas ca

Mahat: Yüce ruh

Sangah: Birlikte olmak

Tu: Fakat

Durlabho: Elde etmek zor

Agamya: Anlaşılması zor

Amoghas: Mükemmel

Fakat yücelmiş, kusursuz bir ruhu bulmak ve onun kim olduğunu anlamak çok zordur.

Yukarıdaki *sutrad*a *bhakti* yolunda gelişebilmek için yükselmiş bir kişinin şart olduğu vurgulanmıştı. Bu *sutrad*a ise böyle bir kişiyi bulmanın çok zor olduğu belirtiliyor.

Kutsal *Shankara*, der ki:

“Üç şey dünyada az bulunur. Bunlar; insan bedeninde doğmak, özgür olmayı istemek, ve mükemmel bir gurunun koruması altında bulunmak.”

Ender bulunan kutsal kişiler, kendilerini ortaya atıp da “ben buyum” demedikleri için onları tanımak zordur. Örneğin, Hindistan’da *ashramda* karşılaştığımız bir *acharya* bizi böyle şaşırtmıştı. Grubumuza gelip bizimle sohbet eden bu kişi, anlatmaya başladığı zaman varlığıyla hepimizi adeta büyüledi. O kadar gösterişsiz, öyle silik bir hali vardı ki görüntüsü ile yaydığı enerjinin arasındaki muazzam fark bizi hayrete düşürürdü. Tanımayan bir kişi ondaki derin bilgiyi ve bilgeliği asla fark edemezdi.

Sutra 40**Labhyate api tat krpayai**

Labhyate: Kazanılır

Api: Ancak

Tat: O'nun (yüce Tanrı'nın)

Krpaya: Şefkati ile

Eva: Gerçekten, sadece

(Yüce bir guruyla karşılaşmak mümkündür) Fakat bu ancak Tanrı'nın şefkatiyle olabilir.

Önceki *sutrad*a kişiyi yükseltecek ve *bhakti* yolunu açacak bir guruyu bulmanın zor olduğu belirtilmişti. Burada ise okuyucuyu bu konuda rahatlatacak bir bilgi verilerek

zamanı geldiğinde, spirüel olarak gelişmesi için öğrenci ve öğretmenin bir araya geleceğini söyleniyor.

Derler ki, öğrenci hazır olduğunda öğretmen onun ayağına gelir. Bu görüş, raslantı diye bir şey olmadığını, ancak liyakatla sabrın gerekli ve önemli olduğunu ifade eder. Herkesin kalbinde yer alan Tanrı, kişilerin arzularına ve adanmışlıklarına göre onlara dilediklerini verir. İsteklerinin gerçekleşmesinde kişilerin eylemleri, geçmiş karmaları ve o şeyi ne kadar çok istedikleri belirleyici rol oynar.

Sutra 41**Tasmin taj-jane bhedabhavat**

Tasmin: Orada

Tad-jane: Onun ve yarattıklarının

Bhedahavat: Çünkü hiç bir fark yoktur.

Çünkü Tanrı ve yarattıkları arasında zaten bir fark yoktur.

38. *sutrad*a söylenildiği gibi, doğrudan Tanrı'nın lütfuna ya da tüm saflığıyla O'na adanmış kişinin öğretilisine ulaşmak arasında fark yoktur; sonuçta her ikisi de aynı şeydir. Çünkü Tanrı, “Bana güven, Bana teslim ol” derken *guru* da “Tanrı'ya güven, O'na teslim ol” diyor. İster doğrudan gelsin ister yükselmiş kişi aracılığıyla olsun bilgi aynıdır.

Yogada param-para zinciri diye bir kavram vardır. Bu, bilginin kaynaktan itibaren öğretmen aracılığıyla yeryüzüne indirilmesi demektir. Burada bilgiyi aktaran öğretmenler tamamen saf bir zihinle bilginin akışına aracı olurlar. *Param-para* zincirinin bütün halkaları aynıdır; aralarında hiçbir farklılık yoktur; çünkü bu halkalarda bireysellik yoktur. Benlik kaybolmuş onun yerini Tanrı'nın yüce bilgisi almıştır. Böylece bilginin kaynağıyla bilgiyi aktaran arasında bilginin doğruluğu açısından hiçbir fark yoktur.

Sutra 42

Tad eva sadhyatam tad eva sadhyatam

Tad: Bu (Tanrı'nın lütfuna erişmek)

Eva: Gerçekten, sadece

Sadhyatam: Çabalamak, çalışmak

(Kişi) Sadece bunun için çalışmalı, sadece bunun için çalışmalı

Usta, cümleyi iki kez tekrarlayarak tüm kitabın özetini de yapmış.

Kişinin Tanrı'nın lütfunu kazanmak için yapacağı tek şey çalışmak, sadece çok çalışmaktır.

Çalışmanın değerli ve önemli olduğu bilgisi tüm kitaplarda karşımıza çıkar. *Yoga Vasistha* kitabında aziz *Vasistha*, *Rama*'ya şöyle söyler: “Ne mutlu çalışkan olarak doğmuş olana. Böyle bir doğum, Tanrı'nın kişiye sunduğu bir armağandır.”

Patanjali de *Yoga Sutraları*'nda aydınlanmanın tüm insanların kaderi olduğunu ancak bunun süresinin kişinin çabasına bağlı

olarak değiştiğini belirterek çok çalışanların kısa zamanda hedeflerine varabileceğini söyler. Yani kişi hedefini bir an bile aklından çıkarmamalı ve yaşamını buna adanmalıdır.

Sutra 43

Dus-sangam sarvathaiva tyajyah

Dus-sangam: Uygunsuz (kişilerle) ilişki

Sarvathaiva: Her anlamda

Tyajyah: Terkedilmeli

Her anlamda uygunsuz ortam ve kişilerden uzak durulmalıdır.

İyilik, sevgi, şefkat ve dürüstlük kişileri rahatlatan, içlerini barış ve umutla dolduran özelliklerdir. Spritüellik de bu demektir. Kişi, kendi içindeki kutsallığa uyandıkça çevresindeki dünyayı da bu özelliklerden oluşturmaya başlar. Bu yolda ilerlemiş, bu konuda sarsılmazcasına kök salmış olanlar çevrelerini etkileri altına alırlar.

Yoga yoluna yeni girenler, sağlam kalabilmek için böyle kişilere sıkıca bağlanmalı, böyle ortamlardan feyz almalıdırlar. Onlar bu konuda çok uyanık olmalıdırlar çünkü cehalet, korku, öfke, hırs, şehvet, kıskançlık duyguları taşıyan ya da böyle duygular ilham eden kişiler ve ortamlar tehlike yaratır. İnsan farkına varmadan bu duyguların içine girerir.

Burada, “Çevremizdeki olumsuzluklardan nasıl uzaklaşalım?” sorusu karşımıza çıkabilir. *Sutrada* “her anlamda” diye bir uyarı var. Evet, kim olursa olsun, neresi olursa olsun kişiyi olumsuz etkiliyorsa mutlaka uzak kalınmalıdır.

Sutra 44

**Kama-krodha-moha-smrti- bhramsa-buddhinasa-sarva-nasa
-karanatvat**

Kama: Arzu, Hırs

Krodha: Öfke

Moha: Yanılmak, şaşırarak

Smrti: Bellek

Smrti-bhramsa: Bildiğini şaşırarak, belleği kaybetmek

Buddhi: Akıl, intellekt

Buddhi-nasa: Aklın karışması

sarva-nasa: Herşeyin bozulması

Karanatvat: Buna yol açmak

Arzu, hırs ve öfke kişinin aklının karışmasına, doğru bildiğinden şaşmasına ve her şeyin bozulmasına yol açar.

Önceki *sutrad*a spritüellikten uzak, dünyanın karmaşasında yaşayanlarla birlikte olmanın kişiyi de etkileyeceği bu nedenle onlardan uzak durmak gerektiği belirtilmişti. Burada konu biraz daha açılıyor.

Arzular ya gereksinimlerle ya da çevreden gelen etkilerle oluşur. Aydınlanma yolunda olanlar için aslında gereksinimler azalmış, kişinin dünyasal olana ilgisi gittikçe kısıtlanmıştır. Dünyasal yaşayanlar ise başkalarıyla kendilerini karşılaştırırlar. Onlara özenip öyle olmak isterler. Gittikçe ilgi ve arzuları artar. Hele de kendilerini ve çevrelerini sahip oldukları şeylerle değerlendiriyorlarsa arzular tutkuya ve hırsa dönüşür, akılları karmakarışık olur. Bu yüzden başkalarının sahip olduklarına sahip olmak, onlar gibi yiyip içip, onlar gibi gezip tozmak isterler. Eğer istediklerini alamazlarsa öfkelenirler. Bu durum tüm yaşamlarını etkiler. Dış dünyanın içinde kaybolurlar.

“Bana arkadaşını söyle, sana nasıl bir insan olduğunu söyleyim.”

Bu görüş atasözüne dönüşmüş, mutlak bir gerçektir. Çevre ve ortam çok önemlidir. İnsan dış dünyayı duyuları aracılığıyla algılar. Duyular ister istemez kişinin tüm yaşamını oluşturur. *Yoga* yolu devamlı bir farkındalık gerektirir. Bu yolda, kişi çok dikkatli olmalı, çevresini oluştururken de seçici davranmalıdır. Buna mecburdur. Aksi takdirde dış dünya, tümüyle kişinin içine girerir.

Sutra 45

Tarangita apime sangat samudrayanti

Tarangitah: Dalga biçiminde

Api: Gerçekten

İme: Bunlar (Hırs, öfke)

Sangat: Maddi dünyanın gücü

Samudrayanti: Okyanusa dönüşmek

Bunlar (arzu, hırs ve öfke) bir dalga gibi yükselir ama (önlemi alınmazsa) okyanusa dönüşür.

Maya çok etkilidir. Doğa, acısıyla, tatlısıyla kişileri dünyaya öyle bir bağlar ki onların gözlerini açıp da bir illüzyon içinde olduklarını anlamaları neredeyse imkansızlaşır. *Yoganın* öğretisi, saf ve mutlak bir sevgi ilişkisi üzerine kuruludur. Dünya ise doğanın *rajasik* ve *tamasik* özellikleri nedeniyle saflığını ve temizliğini kaybetmiştir.

Bhakti Yoga yolunu seçmiş kişiler bile dünyayla olan ilişkilerinde, önce minik bir dalga gibi yükselen dünyevi duygulara karşı çok tetikte olmalıdırlar. Çünkü bu küçük dalgalar onlar daha farketmeden bir okyanus olup mücadele etmesi neredeyse imkansız bir hale dönüşebilir.

Bu nedenle öğrencinin kararlı ve disiplinli olması gerekir. *Yoga*-yı anlayan ve ona bağlanmış olanların kendi öz çalışmaları olmasıdır. Düzenli yapılan çalışmalar kişiyi güçlendirir. Bir de mutlaka

svadyaya uygulamalıdır. “Ben kimim?” sorusunun sorulduğu metinler incelenmeli, cevap araştırılmalıdır. Bu sorunun cevabı onları peşine takmalı ve sürüklemelidir. Kısaca kişilerin her şeyi bir yana bırakıp tüm kalpleriyle *yogaya* yönelmeleri gerekir. Ancak bu takdirde çevrelerinde çokça karşılaştıkları olumsuz kişi ve olaylara karşı merkezlerinde kalabilirler. Çünkü onlar, içlerinde yarattıkları sağlam bir kale içinde güvendedirler ve tutundukları aşk ve bilgi onları korumaktadır.

Sutra 46

Kas tarati kas tarati mayam yah sangam tyajati yah mah-anubhavam sevate nirmamo bhavati

Kas: Kim

Tarati: Ötesine geçmek

Mayam: İllüzyon, hayal

Yah: Kim ki

Sangam: Maddesel olanla bağlantılı

Tyajati: Vazgeçmek, terketmek

Maha- anubhavam: Bilge kişi

Sevate: Hizmet etmek

Nirmamah: Mülkiyet duygusundan kurtulmak

Bhavati: Olur

Mayayı kim aşabilir? Mayayı kim aşabilir?

Maddi olana bağlanmaktan kurtulmuş, bilge kişilere hizmet eden ve sahiplenmekten vazgeçmiş olanlar...

Narada, bu *sutra*da iki kez soruyor, “Mayayı kim aşabilir?”.

Eski metinlerde *mayayı* aşmak okyanusu aşmak gibi düşünülür. *Samsara* yani doğum-ölüm zinciri, kişi yaşamdan tamamen özgürleşene kadar devam eden sonsuz bir döngüdür. Bu döngüyü

sonlandırmak, tüm maddesel arzuların bitmesi demektir. Özgürleşme arzusu da dahil olmak üzere tüm arzuların bitmesi gerekir. Çünkü bir şeyi istemek, kişinin o şeye sahip olmadığını gösterir. Oysa özgürleşmek, kişinin tam ve eksiksiz olma halidir.

Narada, görüntüler dünyasını aşmanın yollarını ayrıntılarıyla belirtiyor ve diyor ki özgürleşmek ancak tüm bağımlılıklardan kurtulmakla mümkün olur. Bağımlılıklar, Tanrı'ya ya da onu anlatan yüce kişilere yöneltilmelidir. Ayrıca kişi, insanlığa ve çevreye hiçbir beklentiye girmeden hizmet etmelidir. Böylece *Krishna*'nın ilgisini ve şefkatini üzerine çekebilir.

Bhagavad-Gita XII. bölüm 6 ve 7. sutralarda bu konuda şöyle söyler:

“Oysa beni yüce amaç olarak gören, yaptığı her işi bana adayan.”

“Ve şaşmaz bir sevgiyle bana bağlananları, kısa zamanda yaşam-ölüm çemberinden kurtarırım.”

Koskoca bir okyanus gibi düşünülen bu illüzyon dünyası ancak içten bir inançla ve çalışmakla elde edilen liyakatla aşılabılır.

Sutra 47

Yah vivikta-sthanam sevate yah loka-bandham unmulayati nistraigunya bhavati yo yoga-ksemam tjayati

Yah: Kim

vivikta-sthanam: İnzivaya çekilecek yer

Sevate: Yerleşmek

Loka-bandham: Dünyasal bağlar

Unmulayi: Kurtulmak

Nistraigunya: Doğanın üç gunasının ötesine geçmek

Bhavati: Gerçekleştirmek

Yoga-ksemam: Kazanmak ve korumak

Tjayati: Vazgeçmek

Uygun bir yerde inzivada yaşayan, dünyasal bağlardan ve doğadaki üç gunanın etkisinden kurtulmuş ve kazanmak için ya da elindekini koruyacağım diye uğraşmaktan vazgeçen kişi (mayayı aşabilir).

Bu *sutra* öncekinin tekrarı ve eklemesi niteliğindedir. *Sutra* inzivaya çekilmek gerektiği ile başlıyor. İnzivaya çekilmek, yeteri kadar olgunlaşmamış insanlara uygun değildir. İnsanı tembelliğe ve kendisine özenmemeye itebilir ki bu *tamasik* bir durumdur. Ancak kalabalık da insan zihinlerinin karmakarışık olduğu ortamlar olduğu için özgürleşmeye engel yaratır.

Yogada ilerledikçe kişi tamamen kişisel ve içsel bir yolculuk içinde olduğunu duyumsamaya başlar. Yalnızlık zorunlu bir süreçtir. Bu süreçte başarılı olan önemli bir engeli aşmış demektir. Burada üzerinde durulacak bir nokta daha var; inzivaya uygun bir yer deniyor. Yer, gerçekten önemlidir. İnsanlar, kutsal yerleri ziyaret ediyorlar. Çünkü oralarda kişileri içine çeken, köklenmiş bir enerji var. Böyle yerlerde olmak hatta bir süre buralarda yalnız yaşamak mutlaka kişide çok önemli, içsel sıçramalar yaratır.

Sutrada dünyasal bağlardan kurtulmak gerekir deniyor. Herkes “ben” ve “benim” demekte ve sahip olduklarıyla kendisini var etmekte. Oysa *yoga* bize aslında hiçbir şeye sahip olmadığımızı ve her şeyin bize verilmiş emanetler olduğunu söylüyor. Ayrıca doğada yer alan üç *gunayı* yani üç tür niteliği aşmak gerektiği belirtiliyor. Bu yolda tembelliği (*tamas*), rekabet ve hırsı (*rajas*) geride bırakmak gerekir. Bu *gunalardan satva* da iyilik yapmaya ve öğrenmeye hevesli olma durumudur. Kişi iyilik yapan değil iyiliğin kendisi, bilginin peşinden koşan değil bilginin kendisi olduğunda *satvayı* da aşmış, doğanın tüm niteliklerinden özgürleşmiş olur.

Son maddede de kazanmak ya da elindekini korumak için çabalamanın gerektiği belirtiliyor. Burada söylenilen çalışmamak, eve ekmek götürmemek değildir. Aksine bir *yoginin* yüksek bir so-

rumluluk ve hizmet duygusu vardır. Söylenilen şudur: “çalış hem de tüm gücünü vererek çalış ama sonuçlarına bağlanma. Çünkü yüksek bir inanç ve aşkla çalışıp elinden gelenin en iyisini yaptıktan sonra artık takdir, yüce gücündür.”

Not : *Gunalar* bkz. *Bhagavad Gita* XIV bölüm

Sutra 48

Yah karma-phalam karmani sanyasyati tato nirdvandvo bhavati

Yah: Kim

Karma-phalam: Çalışmaların sonucu

Karmani: Maddesel eylemler

Sanyasati: Vazgeçmek

Tatah: Onun

Nirdvandvo: Dualiteden etkilenmeyen

Bhavati: Haline gelir

Kişi, dünyasal görevlerini terkedip onların sağladığı yararlarından da vazgeçtiğinde kendiliğinden dualiteyi de aşmış olur.

Bir *yogi*, tüm gereksinmelerinin karşılanılacağı inancındadır. Ama bu inanç onun çalışmaması, iş yapmaması anlamına gelmez. O, tüm görev ve sorumluluklarıyla yaşamın içinde yer alır ama yaptığı hiçbir işten kişisel bir kazanç beklemez.

Beklenti olması, karma yaratmak demektir. İnsanlar bir beklentiyle çalıştıkları zaman bu doğal olarak bir sonuca yol açar. Beklenti, eylem ve sonuç döngüsü kazanç-kayıp, mutluluk-üzüntü, iyi-kötü gibi ikilemleri yani dualiteyi ortaya çıkarır. Aldanış içindeki kişi dualitenin içinde yaşamaktadır.

Bu kişiler, bedene ve bedenle birlikte gelen şeylere bağlandıkları için dünyanın gelip geçici doğası nedeniyle çok acı çekerler. Has-

talık, ölüm, yaşlılık, ayrılık, yoksulluk, bunlar dünyanın halleridir. Dünyasal yaşayanlar bunların ötesinde durmakta olan mucizeyi hiç anlamazlar.

Bhagavad- Gita XII. bölüm 17. sutrada söylendiği gibi;

“O ki, ne zevk peşinde koşar ne acıdan kaçır, ne elde edemediğine üzülür, ne de bir şeye tutkuyla bağlanır. O, iyiliğin ve kötülüğün ötesindedir. İşte odur benim sevdiğim.”

İkilem yaratmadan, tarafsızca ve doğallıkla yaşayan *bhaktaya* baktığımız zaman onu sarmalayan ve yöneten aşk duygusundan başka bir şey daha görürüz: korkusuzluk. Korkusuzluk, inancın ve teslimiyetin göstergesidir. Bu çok önemlidir. *Yoganın* güzelliği ve özelliği budur. Korkusuzca ve severek yaşamak. Bu iki kavramla özgürlük de tanımlanmış olur.

Sutra 49

Yah vedan api sanyasyati kevalam avicchinnanuragam labhate

Yah: Kim

Vedan: Vedaları

Api: Bile

Sanyasyati: Bırakmak, terketmek

Kevalam: Saf, katıksız

Avicchinnanuragam: Aşkın devam eden , bitmeyen akış

Labhate: Kazanmak

Kişi saf ve katıksız bir aşkla ve sonsuzca Tanrı'ya bağlandığı zaman artık vedalarda anlatılan bilgiler ve ritüeller bile tümüyle geride kalır.

46, 47 ve 48. sutralarda *maya* yani illüzyon dünyası nasıl olur da aşılr konusu işlenmişti. Burada artık bu başarılmıştır. Kişi, fiziksel ve zihinsel olarak tüm bağlarından kurtulmuş, yaşam bi-

çiminde ve dünyayı algılayışında olması gereken değişim gerçekleşmiştir.

Kendisini idrak etmiş bu kişiler için onlara bir zamanlar yol göstermiş olsalar da artık *vedaların* bile gerekliliği kalmaz. *Yoga* yoluna giren kişiler, önce entellektüel yanlarını besleyen kaynaklarla *vedalaşırlar*. Onlara spirüel bilgi veren kitaplar ve kişiler cazip gelmeye başlar. Başlangıçta daldan dala, ekolden ekole koşarlar. Bazıları kendilerine uygun olduğunu hissettikleri alanda durup orada kök salmaya, derinleşmeye koyulurlar. Bu yolda derinleştikçe *vedalarla* tanışırlar. *Vedalar*, doğrudan tanrı bilgisinin verildiği, gerçeğin işaret edildiği kaynaklardır.

“Ay’ı işaret eden parmağa değil Ay’a bakmak gerekir.”.

Başlangıçta yolu bulmak için onu işaret eden parmakların varlığı şarttır. Rehberler, öğretmenler, kutsal yerler, kitaplar... Bunların hepsi çok değerli ve gereklidir. Karması ve liyakati kişiyi bir gün gerçeğe ulaştırdığında o, kendisinden başka gerçekliğin olmadığını, her şeyin kaynağının hem kendi içinde hem de her yerde olduğunu anlar. O, artık bilgiyi arayan değil bilginin kendisi olmuştur. Bu noktadan itibaren doğallıkla *vedaların* bile onun için gerekliliği artık kalmamıştır.

Sutra 50**Sa tarati sa tarati sa lokamastarayati**

Sa: O

Tarati: (Maya'yı ya da samsara okyanusunu) Geçen

Lokamastarayati: Tüm dünyanın da (okyanusu) geçmesine yardım eder

Mayayı aşan ve ötesine geçen kişi, tüm dünyanın da kendisiyle birlikte Mayayı aşmasına yardım eder.

Önceki *sutrad*a dünyadan özgürleşmiş kişilerden söz ediliyordu. Böyle kişiler yeryüzünde fazla olmasalar da etkileri çok güçlüdür. Onlar, mıknaş gibi insanlığı kendilerine doğru çekerler. Bugün tüm dünyanın tanıdığı *Dalai Lama* ve *Thich Nhat Hanh* milyonlarca insan tarafından takip ediliyor. Sadece iki kişiler; ama yaydıkları etki tüm dünyayı dolaşıyor. Bu kişilerin yanında olmak, onlardan doğrudan bilgi almak ne büyük bir lütuftur.

Büyük *yogi Ramakrishna* der ki: “Onlar sadece kendileri dünya okyanusunu geçmekle kalmazlar, çevrelerindeki yolcuların da okyanusu geçmelerini sağlarlar.”

Sutra 51**Anirvachaniyam prema svarupam**

Anirvachaniyam: Kelimelerle tanımlayamamak

Prema: Tanrı aşkı, ilahi aşk

Svarupa: Öz doğası, esası

Tanrı aşkının öz doğasını sözcüklerle tanımlamak mümkün değildir.

Tanrı aşkı, öylesine geniş ve derin bir kavramdır ki onu kelimelerle anlatmak mümkün değildir. Mevlana Celaleddin-i Rumi'nin *Mesnevi*'sinde dediği gibi:

“Kalem rahatça yazıp gidiyordu, aşk bahsine gelince konunun derinliğinden ve ağırlığından zorlanıp yazamaz oldu.”

Kavramları anlatmak için sözcükleri kullanırız. Sözcüklerle somut kavramlar rahatça ifade edilebilir. Ama iş soyuta geldi mi, hele de ilahi aşk gibi zihnin sınırlarını aşan bir konu karşısında sözcükler çaresiz kalır.

Aşk konusunu analiz edebiliriz. Bu konuda *Brihadaranyaka Upanishad* bize çok güzel yol gösterir. *Brihadaranyaka Upanishad*’a göre aşk, mutluluktan (*ananda*) başka bir şey değildir. Birisini ya da bir şeyi seviyorum dediğimizde o kişi ya da o şey beni mutlu ediyor demek isteriz. Aşkla mutluluk (*ananda*) arasında hiç bir ayrılık yoktur. Birisine aşık olduğumuzu söylüyorsak, onun varlığı bana mutluluk veriyor demek isteriz. Bağlılık da buradan kaynaklanır, bize mutluluk veren kişiye bağlanır ondan ayrı kalmak istemeyiz.

Mutluluk (*ananda*) iki türlü var olur. Bunlardan birincisi mutluluğun özü, kaynağıdır. İkincisi de orijinal halde bulunan bu mutluluğun dışarıda bir şeyde yansıyarak görünür hale gelmesidir. Önce birincisini açıklayalım:

Yogayla ilgilenenler beş bedene sahip olduğumuzu bilirler. Bunlar; fizik beden, *pranik* beden, zihin beden, idrak beden ve en sonuncusu da mutluluk bedenidir. Mutluluk bizi saran en son ve en geniş bedenimizdir. O halde mutluluk bizim öz doğamızdır. Madem ki mutlulukla aşk arasında bir ayrılık yoktur o zaman aşk bizim öz doğamızdır.

İkinci tür mutluluk yani ikinci tür aşk ise; öz doğamızın dışarıda bir kişiye ya da bir nesneye yansıyarak görünür hale gelmesidir.

“güzelliğin on para etmez

bu bendeki aşk olmasa”

Aşık Veysel bu dizelerde tam da bunu söylüyor. Aşkın görünür olabilmesi için bir yansıma bulması gerekir. Şairin yüreğindeki aşk duygusu bir güzelin varlığında yansıyarak ifadesini bulur.

Kendi yüzümü göremem, yüzümü görebilmek çin aynaya bakmam gerekir. Aynada yansması gerekir ki ben yüzümü görebileyim. Durum bundan ibarettir. Hayatın bir hayal, bir yansımalar dünyası olduğunu söyleyenler bunu söylüyor.

Beşeri aşkı bile anlatmak, sözcüklere dökmek imkansızdır. Ancak aşık olunduğunda neler oluyor anlatarak bu duyguyu ifade etmeye çalışırız. Beşeri aşkı anlatmak bize zor gelirken ilahi aşk nasıl anlatılabilir?

Yoga felsefesinde yüce varlık üç özellikle anlatılır; *Sat-Chit-Ananda*. *Sat*, varoluş; *chit*, bilinç; *ananda* mutluluk, aşk demektir. *Sat-Chit-Ananda* tüm varoluşu, mutlak bilinci ve mutlak mutluluğu yani mutlak aşkı kapsar.

Dikkatle baktığımız zaman varoluşumuzun en yüksek ifadesi olan *ananda* bedenimiz, mutlak *anandanın* özlemi içindedir bu yüzden doğallıkla ona doğru çekilir. Bir anlamda ilahi aşk, özün özle buluşması demektir. Anlamı BİRleşme olan *yoga* da budur.

Sutra 52

Mukasvadan-vat

Muka: Dilsiz

Asvadana: Tadına bakmak

Vat: Gibi

(Kişi, Tanrı aşkı karşısında) dilsiz gibi olur.

Tanrı aşkını tarif etmek konusunda kişinin dili tutulur. Konuşamayan kişi için tadına baktığı şeyi tarif etmek nasıl imkansızsa Tanrı aşkının tanrısı de o kadar imkansızdır.

Kelimelerin kifayetsiz kaldığı zamanlar ve yerler vardır. Bazen insanlar bu ihtiyaçlı duyguyu kelimeleri kullanarak anlatmak isterler. Bu mümkün müdür? İhtişam derler , muhteşem derler... Bu sözcükler yeterli olabilir mi?

Bazen de anlaşılamamaktan emin oldukları için dilsizmiş gibi susarlar. Bu konuda büyük öğretmen Şems-i Tebrizi şöyle söylüyor:

“Anladım ki derin ve esrarengiz olan her şey susuyor.

Anladım ki susan her şey derin ve heybetlidir.”

İlahi aşk kelimelerle anlatılamasa da insanları değiştirir. O insanlar daima neşeli ve hafiftirler, az konuşurlar, hizmete koşarlar, adanarak hizmet ederler. Teslimiyet ve kabulleniş içindedirler. Gözleri dünyanın nimetlerine toktur. Son derece alçak gönüllüdürler.

Sutra 53

Prakasyate kvapi patre

Prakasyate: Ortaya çıkmak

Kvapi: Zaman zaman

Patre: Uygun olmak

Uygun kişiler, (Tanrı aşkını öğretmek amacıyla) zaman zaman ortaya çıkarlar.

Gerçekten adanmış, büyük *bhakt*ların, dünyada ortaya çıkması çok görülen bir durum değildir. Onlar geldiklerinde, yaşamlarıyla ve öğretileriyle öylesine güçlü bir etki yaratırlar ki ettikleri tohumlar, sonsuza kadar meyve vermeye devam eder. Onları anlatan öyküler dilden dile, kuşaktan kuşağa aktarılarak efsane haline gelir.

Yoga bilgisinin kaynağı olan topraklarda, bu yüce kişilerin öğretileri hala tazeliğini korumakta ve insanlığa ışık olmaya devam etmektedir. Bu örnekleri Anadolu’da da görmekteyiz. Onların sayıları çok değildir. Ama öğretileri ve etkileri o kadar güçlüdür ki yüzlerce hatta binlerce yıl öncesinden bugünlere gelerek bizlere yol göstermeye, rehberlik etmeye devam etmektedirler.

Sutra 54

**Guna-rahitam kamana- rahitam pratiksana-varadhanam
avicchinna sukshma- taram anubhava-rupam**

Guna-rahitam: Bütün gunaların (niteliklerin) ötesi

Kamana-rahitam: Bütün arzuların ötesi

Pratiksana-varadhanam: Her an çoğalmak

Avicchinna: Kesintiye uğramadan

Sukshma-taram: Son derece incelikli

Anubhava-rupam: Hissedilen bir şey, içsel deneyim

Bu (ilahi aşk) tüm gunalardan, tüm arzulardan öte, her an ve kesintisizce çoğalan, son derece incelikli ve kişisel bir deneyimdir.

Bu *sutrad*a da Tanrı aşkı, ilahi aşk nedir, o nasıl bir duygudur konusu devam ediyor.

İlahi aşk, üç *gunanın* ötesidir. O, *tamasik*, *rajasik* ve *satvik* özellikler taşımayan bir duygudur.

Tamasik aşkta, kişi aşık olduğuna sahip olmak ister bu nedenle kıskanç ve kaprislidir.

Rajasik aşkta hesap vardır; “Al gülüm, ver gülüm” ilişkisidir. Birbirlerinin beklentilerini karşıladıkları sürece aşk devam eder. Bu kural bozulunca aşk da biter.

Satvik aşk, daha inceliklidir. Kişi kendisini bir yana bırakır, daha çok sevdiğini düşünür, onu mutlu etmeye çalışır. Tabi bu, aşkın oldukça gelişmiş modelidir. Ama bu ölümlü dünyada aşk da onlarla birlikte bir gün toprağa gömülür. Oysa ilahi aşk ölümsüzlüktür. Bu konu kitabın 3. *sutras*ında dile getirilmiştir.

Biliyoruz ki yaratılış üç çeşit *gunadan* oluşmuştur. Yaşamın doğası gereği üç *guna* her şeyde yer alır. *Narada* diyor ki, ilahi

aşk *gunalar*ın ötesidir. İlahi aşkı anlamanın ve anlatmanın zorluğu buradan geliyor. Çünkü anlaşılıyor ki Tanrı aşkı doğa ötesi, yaşam ötesi bir olgudur.

Böylesi bir aşkıta doğanın yasaları artık geçerli değildir. Burada kişisel hiçbir arzu yoktur. Aksine bu yüce duygunun kişinin başına gelmesi büyük bir lütuftur. Aşkın şarabından içen bu aziz kişiler, sevinçten ve mutluluktan kendilerinden geçerler. Gittikçe çoğalan, artan bu aşk tarif edilemez çünkü bu tamamen kişisel ve çok incelikli bir duygudur.

Sutra 55

Tat prapya tad evavalokayati tad eva srinoti tad eva bhasayati tad eva chintayati

Tad : O

Prapya: Kazanmak

Eva: Gerçekten, sadece

Avalokayati: Bakılan yer

Srinoti: Duymak

bhasayati: Konuşmak

Chintayati: Düşünmek

Onu (Tanrı'ya duyulan saf aşkı) kazanınca kişi her baktığı yerde, duyduğu her şeyde, konuşulan tüm konularda O'nun varlığını farkederek, tüm düşüncelerinde O vardır.

Yüce aşkı kazanmak; gerçek özü, tüm varoluşu, tüm farkındalığı ve saf mutluluğu kazanmak demektir (*Sat- Chit- Ananda*). 51. *sutrad*a bu konu ele alınmıştı. Artık kişi yansımalar dünyasının gerçek kaynağını, gerçek kaynağın da nasıl yansıdığını keşfetmiştir. Bu durum zihin ötesi bir durumdur.

Eğer kişi henüz zihin düzeyinde varlığını sürdürmekteyse beş duyunun emri ve etkisi altında yaşıyor demektir. Böyle olunca

zihin huzursuz ve karmaşıktır. Kişi, zihin düzeyinde yaşarken baktığı yer hoşuna giderse, duyduğu şey ona güzel gelirse mutlu olur. Ama mutluluk objesi değiştiğinde duyguları da hemen değişir. Bu devamlı değişen, kalıcılığı olmayan bir durumdur. Yaşam, yapısı gereği dualite yani ikilemler üzerine kuruludur. Hayatı böyle ikilemler içinde görmek, aslında yüzeysel bir bakış açısidir. Her şey özünde aynıysa Tanrı her şeyde ve her yerdedir. Kişi saf aşkı yaşamaya başladığında dış dünyada gördüğü, duyduğu, konuştuğu her şey ve tüm düşünceler mutlak varoluşu, mutlak bilinci ve mutlak mutluluğu anlatır hale gelir.

Bhagavad-Gita VI. bölüm 29 ve 30. sutralarda bu durum şöyle dile getirilir:

“Onlar sonsuzluğu her şeyde, her şeyi de sonsuzlukta görürler. Meditasyon yoluyla bilinçleri yükselmiş olarak her şeye aynı gözle bakarlar.”

“Ben, yaratılmış her şeyde beni görenler için her yerde var olurum. Tüm yaşamı benim görünen biçimim olarak algılayanlar benden hiç ayrılmazlar.”

Sutra 56

Gauni tridha guna- bheda artadi- bheda va

Gauni: Başlangıç aşaması

Tridha: Tanrı'yla ilişki

Guna- bheda: Gunaların (tamas, rajas ve satva) farklılıklarına göre

Artadi- bheda: Kişilerin dünyadaki değişik ihtiyaç ve isteklerine göre

Va: Veya

Başlangıç aşamasındaki kişilerin Tanrı'yla olan ilişkileri, baskın olan gunalarına ya da ihtiyaçlarına göre biçimlenir.

Tam bir teslimiyet ve aşkla bağlanmanın ne olduğu ve nasıl olduğu önceki bölümlerde açıklandı. Burada ise zirvelerden aşağılara iniyor ve *bhaktinin* başlangıç seviyesine tekrar bir göz atıyoruz.

Başlangıçta kişilerin Tanrı'yla olan ilişkileri, doğalarında baskın olan ve kişilik özelliklerini oluşturan gunalarının dağılımına göre biçimlenir. Eğer *tamasik* özellikler baskınsa, kişinin Tanrı'ya olan bağlılığının sebebi, başkalarının üzerinde baskı ve egemenlik kurmak, hatta onları ezmek ve zorlamaktır. *Rajasik* özellikler baskınsa, kişinin Tanrı'yla olan ilişkisinde güç ve servet arzusu yer alır. Burada kişinin hırsları ve bitmeyen arzuları rol oynar. *Satvik* özellikler baskınsa, kişi Tanrı'dan kendisinin aşkla dolu olması, yaşamındaki her duruma uyum sağlayabilmesi ve teslim olabilmesi için destek ister.

Kişiler yaşadıkları ağır ve acı verici olaylardan dolayı da Tanrı'ya sığınabilirler. Örneğin cimri bir adam tüm servetini kaybettiğinde, insan sevdiği birisinin ölümünden dolayı acı çekerken veya bir zalim, hükümranlığını yitirdiğinde diz çöküp tüm kalbiyle Tanrı'dan yardım isteyebilir. Veya kişi, iyi bir karmayla dünyaya gelmiştir. Yaşamı kolay ve pürüzsüzdür. Bu takdirde de yaşadığı mutluluğun kaynağını ve gerçeğini öğrenmek hevesine kapılabilir.

Yani kişinin yaşamında yer alan herhangi bir durum Tanrı'yla olan bağlarını güçlendirip onu *bhakti* yoluna sokabilir. Bu, başlangıç aşamasıdır. Genellikle kişiler bu aşamalarla Tanrı aşkıyla tanışıp yola ve yolculuğa çıkarlar.

Sutra 57

Uttarasmad uttarasmad purva purva sreya bhavati

Uttarasmad uttarasmad: Kendisinden sonra gelen

Purva purva: Kendisinden önce gelen

sreya bhavati: Daha iyidir

Sonra gelen, kendisinden önce olana göre daha iyidir.

56. *sutrad*a Tanrı'ya adanmanın değişik biçimleri belirtilmişti.

Güç ve servet kazanmayı amaçlayan *rajasik* nitelikli dua, başkalarına zarar verebilecek *tamasik* arzuya göre daha üstündür. Satvik olan ise sadece Tanrı'yla daha yakın olmayı amaçladığı için her ikisinden de üstündür.

Satva, uyum, barış ve aydınlığı amaçlar. Bu nedenle *gunalar* arasında en yüksek olanıdır. Arzuların doyurulmasını ve güçlü olmayı amaçlayan *Rajas* da spiritüellikten tamamen uzak olan *tamastan* daha yüksektir.

Ve yine bir önceki *sutrad*a belirtildiği gibi çekilen acılardan dolayı Tanrı'yı hatırlamak ya da bitmek bilmeyen istekler nedeniyle Tanrı'nın desteğini dilemek yerine mutluluk ve iyilik halinin aslını, orijinalini araştırmak ve bu uğurda Tanrı'yla temas kurmak ikisinden de daha iyidir. Çünkü muhtemelen çekilen acılar sona erdiğinde ya da kişi istediğini elde ettiğinde Tanrı'yla ilişki, bir dahaki sefere kadar rafa kaldırılacaktır.

Oysa Tanrıyı anlamak ve O'na yaklaşmayı amaçlamakla *satvik* olan kişiler doğru yola adımını atmıştır. Bu, kişiyi yükseltecek, onu sonsuzluğa ve özgürlüğe ulaştıracak olan yolun kapısını açacaktır.

Sutra 58

Anyasmat saulabhyam bhakti

Anyasmat: Diğerlerinden, diğerlerine göre

Saulabhyam: Kolayca başarmak, kolayca kazanmak

Bhakti: (Tanrı'ya) Adanma, teslimiyet, aşkla bağlanmak

Bhakti, diğerlerine (diğer yoga türlerine) göre daha kolay bir yoldur.

Temelde dört tip *yoga* uygulaması vardır. Bunlar; *Karma Yoga*, *Astanga Yoga* (*Raja Yoga*), *Jnana Yoga* ve *Bhakti Yoga*'dır. Adı ve uygulaması farklı da olsa sonuçta *yoga*, kişide sakin, huzurlu ve

kolaylıkla odaklanabilen bir zihin yaratır. Amaç, gerçeğe ulaşmak ve sonunda özgürleşmektir.

Karma Yoga, kişinin kendisini hiç düşünmeden ve sonunda bir çıkar elde etmeyi gözetmeden hizmet etmesi demektir. Böyle bir uygulama için ille de sosyal bir ortam ve hizmet edebilmek için fırsat gereklidir. Bu, günlük uygulamada herkesin yaşam tarzına göre ve her zaman mümkün olmayabilir.

Asthanga Yoga ya da *Raja Yoga*, çok görkemli bir çalışmadır. Bilgi mutlaka bir guru tarafından aktarılmalıdır. Ayrıca ciddi bir öz disiplin, irade ve azim gerektirir.

Jnana Yoga, belki de en zordur. Çünkü burada bilgiye ulaşmak, kişinin meditasyon yapmasıyla mümkün olabilmektedir. Bir gurunun rehberliğinde çok uzun saatler ve yıllar meditasyon yapmak gerekir.

Bhakti Yoga, yukarda sayılan yollardan daha basit, gündelik ve rahat bir yöntemdir. Başlangıçta bir *guru* şart bile değildir. Sadece kişide zaten var olan aşk duygusunun Tanrı'ya yönlendirilmesi gereklidir.

Aşk duygusu sadece insanlarda değil hayvanlarda bile yer alan en temel duygudur. Herkes bir şeylere gönülden bağlıdır. Herkesin yaşamında temel duygu aşktır. Ancak pek çok kişi cehalet nedeniyle aile, mal mülk, servet ve ün gibi dünyasal olan şeylere bağlıdır. Bazı kişiler ise tüm kalbiyle, yaşamı yönetenin kendisine, Tanrı'ya inanır, O'na göre ve O'nunla yaşar. Bu, gösterişi olmayan, uygulaması kolay, içsel bir yaklaşımdır.

Sutra 59

Pramanantarasya anapekshatvat svayam pramanatvat

Pramanantarasya: Dışardan her hangi bir kanıt

Anapekshatvat: Bağlı olmadığı için

Svayam: Kendisi, kendi içinde

Pramanatvat: Kendi kendisinin kanıtı

(Bhaktinin üstünlüğünü anlamak için) Dışardan bir kanıt, bir ispat gerekmez. Çünkü o kendi kendisinin ispatıdır.

İspat, kanıt, tanık herhangi bir söylemi desteklemek için gerekli olan araçlardır. Kişiler doğru yolda olduklarından emin olmak için çevrelerinden onay almak isterler.

Başlangıç düzeyinde olan, *yoga* yoluna yeni girmiş kişiler de emin olmak için ispat ve kanıt arayışına girebilirler. Örneğin hayvansal gıdalarla beslenmenin yanlışlığı, nefesin değeri, meditasyonun gerekliliği, pozitif düşünmenin önemi gibi temel konularda bir de bilim adamları ne diyor, bu bilgiler kanıtlanmış mı diye araştırmalar yapmak isterler. Eğer dışarıdaki verilerle desteklenirlerse doğru yolda olduklarından emin olurlar, içleri rahat eder.

Bhakti yolunda ise kişilerin dışarıdan desteklenmeleri gerekmez. Çünkü yolun en başında bile içlerinde huzur, sevinç ve doyumluluk hissederler. Bu durum, son derece kişiseldir ve bir hissedistir. Kendileriyle öyle mutludurlar ki dışarıdakilerin ne dedikleri onları hiç etkilemez. Çünkü onlar, Tanrı'yla aracısız bir temas halindedirler.

Bhakti Yoga, kendi kendisinin kanıtıdır.

Sutra 60**Shanti rupat paramananda rupat cha**

Shanti: Huzur, Barış

Rupat: Biçim, form

Parama: Yüce

Paramananda: Yüce mutluluk

Cha: Ve

Huzur ve yüce mutluluk, kendisini bhakti olarak ifade eder.

İnsanlar çatışmasız, barış içinde ve huzurlu bir hayatın özlemi-ni çekerler. Ancak “ben” duygusunun hakim olduğu, kişilerin ken-di çıkarlarını her şeyin üzerinde tuttuğu bir dünyada kalıcı bir ba-rıştan ve huzurdan söz edilebilir mi?

Bhakti Yoga yolundaki kişiler ise yukarıda sözü edilen türdeki “ben” duygusundan çoktan sıyrılmışlardır. Onlarda benlik duy-gusu kalpten yapılanmıştır. Zihinle kalp birleşmiş ve kalbin ışığı kişinin yolunu aydınlatır olmuştur. *Bhakti* yolundaki kişiler, kalp-lerinde ayrılığa yer vermezler. Onlar kişileri kendilerinden ayrı tut-mazlar. Her şey ve herkes bir bütündür. Bu bütünlüğün arkasında da yüce güç ve irade yer almaktadır. Onlar Tanrı’ya aşıkırlar ve bu büyük aşkın yansıması, tüm yaşamı kapsamaktadır. Bu nedenle herkese eşit mesafeyle ve sevgiyle yaklaşırlar. Huzur ve yüce mut-luluk böylece ortaya çıkar.

Sutra 61**Loka-hanau chinta na karya niveditatma-loka-vedatvat**

Loka-hanau: Dünyadaki acılar nedeniyle

Chinta: Endişe

Na karya: Olmamalı

Nivedita: Teslimiyet nedeniyle

Atma: Kendi özü

Vedatvat: Vedik görevler

Bhakta, vedik görevlerini de dünyasal işlerini de Tanrı'ya adanarak yaşadığı için sorunla karşılaşmışta hiçbir endişe duymaz.

Bir *bhakta* yaşamında yer alan görev ve sorumluluklarını yerine getirirken her an Tanrı'nın farkındalığı içindedir. O ister dinsel, ister dünyasal olsun bütün ilişkilerinde ve görevlerinde elinden gelenin en iyisini yapar ve yaptığı şeyin yaratacağı sonuçlarla ilgilenmez. Bu, kişinin hiçbir beklenti içinde olmaması, hiçbir şeye bağlanmamış olması yani bağımsız olması demektir.

Yogada bağlanmamak, bağımlı olmamak kavramı çok önemlidir. Kişi, yaşamın içinde olmalı ve yaşam neyi gerektiriyorsa o rolleri üstlenmelidir. Mesele; bağlanmadan, her şeyin gelip geçici olduğunun farkındalığı içinde olup hiç değişmeye, mutlak olana adanarak yaşamaktır.

Kişilere, görevlere, rollere değil yalnızca Tanrı'ya bağlanmak esastır. Bazen çevreyle ya da işlerle ilgili sorunlar ortaya çıkabilir. Bunlar, kişilerin en çok sındığı durumlardır. Bu durumlarda bir *bhakta* şöyle düşünür:

“Tanrı benimle birlikte olduğuna göre korkacak bir şey yok.”

Yoginin bu tavrı sadece dünyasal ilişkileriyle sınırlı değildir. *Vedik* görevlerinde de o, elinden gelenin en iyisini canla başla, adanarak yerine getirir. Bundan da hiçbir ödül beklentisi, bir dileği yoktur. O, sadece işini en mükemmel şekilde yapmış bir görevlidir.

Sutra 62

Na tatsiddhau loka-vyavaharo heyah kintu phala-tyaga tatsadham ca karyam eva

Na: Olumsuzluk eki

Tatsiddhau: (Bhaktiyi) Kazanma aşamasında

Loka: Gündelik

Vyavaharo: İşler

Heyah: Bırakmak, terketmek

Kintu: Aksine

phala-tyaga: Eylemlerin sonuçlarına kayıtsız olmak

Tat-sadhanam: Çalışmalar

Ca karyam: Çalışmanın gerekliliği

Eva: Gerçekten, sadece

Bhakti yolunda ilerlerken kişi, gündelik sorumluluklarını terketmemeli aksine eylemlerinin sonuçlarıyla ilgili herhangi bir beklentiye kapılmadan Tanrı'ya tam bir teslimiyetle görevlerine devam etmelidir.

Bir *bhakta*, gündelik ilişkilere ve görevlere sırtını dönmez. Onları bir yük gibi görmez ve küçümsemez. Kişi tüm ilişkileriyle ve görevleriyle topluma karşı sorumludur. Yaşamın ona sunduklarına tam bir teşekkür ve minnetle karşılık verilmelidir. İyi kötü her şeyin bir anlamı ve işlevi vardır. Kişinin hayata borcu vardır.

İnsan çevresindekileri memnun edemezse Tanrı'yı nasıl memnun edebilir? Bu konuda *Sri Ramakrishna* şöyle bir yol gösterir: "Ne yaparsan yap ama kalbinde hep Tanrı'nın bilgisi olsun. Dinsel hayat, hayattan elini çekmek ya da uzak durmak demek değildir. Aslında her şey kutsaldır. Tapınakla çiftlik, laboratuvar ya da stüdyo arasında bir fark yoktur."

Böylece *Sri Ramakrishna*, hayatla da herhangi bir dinle de çelişmeyen pratik bir yol öneriyor. Kalbinde Tanrı'yı taşıyan kişi zaten nereye giderse gitsin ve ne yaparsa yapsın gittiği her yer ve yaptığı her iş kutsal hale gelir.

Sutra 63**Stri-dhana-nastika caritram na sravaniyam**

Stri-dhana-nastika: Seks-servet-ateizim

Na sravaniyam: (Hakkında konuşulduğunda) Dinlememeli

Seks, servet ya da Tanrı tanımazlık hakkındaki konuşmaları dinlememek gerekir.

Dışarıdan gelen etkiler kişinin içinde pusuda duran bazı duyguları uyandırabilir. *Thich Nhat Hanh*, şöyle bir hikaye anlatır:

“Huzur içinde ve mutlu yaşayan insanlardan oluşan bir köy varmış. Burada insanlar gündelik hayatlarını neşe içinde geçiriyorlarmış. Bir gün köye zengin bir adam gelmiş. Kendisine büyük ve güzel bir ev yaptırıp orada gösterişli bir hayat sürmeye başlamış. Köylüler, bu büyük evde farklı bir hayat süren ev sahiplerine baktıkça aralarında konuşmaya başlamışlar. Özenti, kıskançlık, memnuniyetsizlik gibi daha önce bilmedikleri duyguları yaşar olmuşlar.”

Hikayede anlatıldığı gibi içinde yaşanan çevre ve ortam kişileri etkiler. Bu nedenle çevrenin etkisinde kalmamak için çok dikkatli olunmalıdır.

Bhagavad-Gita, II. bölüm 62. sutrada şöyle söyler:

“Kişi bedensel zevkler için yaşarsa onlara doğru çekilmeye başlar. Bu çekilmeden istek doğar. İstekten de tutku ve öfke.”

Bedensel arzulara yönelmek kişileri dünyaya bağlar. Bir yoginin cinsel yaklaşımını, Tanrı inancını ve doyumluluğunu olumsuz etkileyebilecek tüm ortam ve konuşmalardan uzak durması gerekir.

Sutra 64**Abhimana- dambhadikam tyajyam**

Abhimana: Kibir

Dambha: İki yüzlülük, riyakarlık

Adikam: Ve bunun gibi

Tyajyam: Geride bırakmak, terketmek

Kibir, iki yüzlülük ve bunun gibi özellikler terkedilmelidir.

Bhagavad-Gita VI. bölüm 3. *sutrad*a şöyle söyler:

“Güçlü, sabırlı, iradeli ve saf ol. Kötülük ve kibirden uzak dur. İşte o zaman *Arjuna*, kutsal yolun sonuna ulaşabilirsin.”

Bhagavad-Gita, XII. Bölüm 12 ve 13. *sutralarda* da der ki:

“Bilgi, bilinçsiz bir tapınmadan iyidir. Meditasyon ise bilgiden iyidir. Ama bunlardan daha değerli olan, kişinin bana duyduğu sevginin büyüklüğüyle kendi benliğinden ve bencil isteklerinden tümüyle arınmasıdır. Gerçek olgunluk budur.”

“Herkes ve her şey için iyi düşünen, sevgi dolu ve merhametli olan, “ben” ve “benim” demekten vazgeçmiş olan, hem zevkte hem acıda hep aynı kalan ve bağışlayıcı olan...”

Yoga yolunda ilerlemek için, yüksek karakter özelliklerine sahip olmak gerekir. Kişinin dünyasal zayıflıklardan tamamen arınmış olması yolunu temizleyip açacak, bilgi ve sadakat da yoluna ışık tutacaktır. Tüm *yoga* öğretilerinde kişiden istenilen budur. İnançla ve aşkla yoluna devam edebilmek için zihinsel tuzaklara takılmamak gerekir.

Sutra 65

Tad arpita khalacarah san kama krodhabhimanadikam tatmin eva karaniyam

Tad: O'na

Arpita: Sunmak

Akhila: Bütün

Acarah: Eylemler

San: Olmak

Kama: Arzular

Krodha: Öfke

Abhimana: Kibir

Adikam: Ve böylece

Tasmin: O'na yönelmek

Eva: Gerçekten, sadece

Karaniyam: Olmalı

Madem ki tüm eylemler O'na sunuluyor, o halde arzuların, öfke ve kibir gibi duyguların da O'na yönlendirilmesi uygun olur.

Yoga, bitmeyen arzulardan, öfke ve kibir duygularından arınmak gerektiğini söyler, zihnin temizlenmesi ve sükunet için bunun şart olduğu belirtir. Kişilerin bilinçaltında biriktirdikleri tüm duyguların kökünden temizlenmesi mümkün müdür?

Bazı kaynaklar bunun için, olumsuz duygular ortaya çıktığı zaman, onları tam karşıt olanlarıyla değiştirmeyi öğütler. Örneğin arzularla baş etmek için onun yerine doyumluluğu, öfke yerine sevgiyi, kibir yerine tevazuyu koymayı önerir. Önerilen bu yöntemin etkili ve başarılı olması için kişilerin çok uyanık ve çok farkındalıklı olmaları, devamlı kendilerini izlemeleri gerekir.

Bu *sutrad*a ise daha pratik ve kestirme bir yöntem ortaya konuluyor. Deniyor ki madem ki her türlü eylemi Tanrı adına ve O'na sunarak gerçekleştiriyoruz o zaman olumsuzlukları da O'na yönlendirelim, bırakalım bizim yerimize bunları, Tanrı düzeltsin.

Öfkelendiğimiz zaman bu öfkeyi “Sen neden hala bu öfkeyi içimde tutmama izin veriyorsun?” diyerek Tanrı'ya dönelim. Ya da “Tabii ki ben kibirliyim, çünkü benim sevgilim sensin.” diyelim. Bunu devamlı böyle yaptığımız zaman içimizdeki keskinlikler yumuşayacak, arzular ve öfkeler yalvarışa dönecek, kibir de min-

net duygusuyla yer değiştirecek ve zamanla tüm olumsuzluklar eriyip yok olacaktır.

Bu yaklaşımda bir çatışma değil, geriye çekilme vardır. Kişi karakterindeki bazı olumsuzluklarla veya hayattaki zorluklarla karşılaştığında kendisini geride tutarak durumun düzeltilme işini Tanrı'ya bırakmaktadır.

Sutra 66

**Tri-rupa-bhanga- purvakam nitya- dasya- nitya- kanta- bha-
janatmakam prema karyam premaiva karyam**

Tri-rupa-bhanga- purvakam: Daha önce söz edilen üçlü mad-
desel formun

(tamas, rajas, satva) ötesine geçmek.

Nitya- dasya- nitya- kanta bhajanatmakam: Bitmeyen bir aşk-
la sanki bir hizmetkar ya da sevgiliymiş gibi O'na hizmet etmek.

Prema: İlahi aşk.

Karyam: Çalışması yapılmalı.

Prema-eva: Sadece ilahi aşk.

**Tamas, rajas ve satva özelliklerinin tümü de aşılp geride
bırakılmalı ve geride aşk, sadece aşk kalmalı. Böylece kişi, ila-
hi bir aşkla sanki efendisine hizmet eden bir hizmetkar ya da
sevgilisine sadakatle bağlı bir aşık gibi Tanrı'ya adanmalıdır.**

Kişilerin, dünyayla ve Tanrı'yla olan ilişkilerini, *gunalar*ının özellikleri belirler. Bu konu 56. *sutrad*a ele alınmıştı. Kişilerde *ta-
mas* özellikler baskınsa, Tanrı'dan insanlara hükmetmek ve bazen de zulmetmek için güç isterler. *Rajas* özellik baskınsa kişiler, ser-
vet ve iktidar isterler. Ya da *satva* baskınsa iyilik yapmak, bilgi sahi-
bi olmak isterler. *Gunalar*ın tümünde de Tanrı'yla olan ilişki, hep
çıkar amaçlıdır ve sonunda dünyasal bir kazanıma dayalıdır.

Üç *gunayı* aşarak ötesine geçmek büyük bir inanç ve çaba gerektirir. Eğer sonunda *gunaların* ötesine geçmek mümkün olursa, o zaman her şey değişir. Bu değişimin kaynağında da Tanrı'yla olan ilişkinin değişmesi yatar.

Gerçek *bhakti* burada başlar. Artık kişisel hiçbir istek kalmaz. Gerçek *bhakti*'de dünyasal bir amaç yoktur. Tanrı'yla ilişki salt aşk biçimindedir. Sadece aşk vardır. İstekler ayıklana ayıklana buraya gelinmiştir. Öylesine bir saflık vardır ki kişi Tanrı'dan başka hiçbir şeye mensup değildir. O kişi artık hiçbir ulusa, hiçbir sınıfa, hiçbir dine ve hiçbir gruba mensup değildir. Tüm kimlikler kaybolmuş, tüm ayrılıklar ortadan kalkmış geriye her şeyin kaynağı olan Tanrı kalmıştır.

Bhavad Gita XVIII. bölüm 66. *sutrad*a Krishna şöyle söyler:

“Her türlü dini tamamen terk ederek, yalnızca Bana teslim ol. Ben seni bütün kötülüklerden kurtarırım. Bu nedenle ümitsizliğe kapılma.”

O'ndan kişisel bir şey isteme halinden kurtulup O'na yönelmek... Gerçek *bhakti* budur. Sadık bir hizmetkar gibi ya da sevdalı bir aşık gibi olmak... *Bhaktaların* tek istedikleri, O'nun yanında durmak, O'na hizmet etmek, O'nun için yaşamaktır.

Sutra 67

Bhakta ekantino mukhyah

Bhakta: Bhakti yolunda olan, adanmış kişi

Ekantino: Samimiyetle adanmış kişi

Mukhyah: Önde gelen , birinci

Adanmışcasına, tüm kalbi ve samimiyetiyle hizmet yapanlar, (yogiler arasında) en ön sırada yer alırlar.

Tamamen Tanrı'ya adanarak yaşayan ve kendilerine “*Mukhya Bhakti*” denilen bu insanlar, *yogiler* arasında en ön sırada yer alırlar. Onlar, özgürleşmek isteği de dahil her türlü arzuyu geride bırakmışlardır.

Bhagavad- Gita XII. bölüm 16 ve 19. sutralarda şöyle söyler:

“Temiz, çalışkan, tarafsız, bilinçli, dengesi hiç bozulmayan, kendisinden sıyrılıp bana adanmış olan insan en sevgili insandır.”

“Ruhsal dengesini hiç yitirmeden her koşulda dingin, mutlu ve erinç içinde olan ve yüreği sevgi dolu kişinin gerçek yeri bu dünya değildir. Benim için en sevgili insan odur.”

Sutra 68

Kanthavarodha- romasrubhih parasparam lapamanah pavayanti kulani prthivim ca

Kantha: Boğazda

Avarodha: Tıkanıklık

Roma: Bedendeki tüyler

Asrubhih: Göz yaşlarıyla

Parasparam: Birbirleriyle

Lapamanah: Sohbet etmek, konuşmak

Pavayanti: Sallaşmak

Kulani: Ortamda bulunanlar

Prthivam: Dünya

Cha : Ve

Bhakti yolunda yükselmiş kişiler birbirleriyle (Tanrı hakkında) konuşurlarken, boğazları tıkanır, tüyleri diken diken olur ve gözlerinden yaşlar boşanır. Orada bulunan kişiler, onların sohbetlerinden öyle bir etkilenirler ki günahlarından arınarak temizlenirler. Ve (hatta) tüm dünya onların yarattığı enerjiyle yükselir.

Önceki *sutrad*a da belirtildiği gibi yükselmiş *bhaktalar*, dünyasal arzulardan tamamen arınmış, erdem sahibi kişilerdir. Zaten

kişi, içindeki dünyasal karmaşalardan tamamen kurtulmadıkça kalbinde mutlak bir adanmışlık için yer bulamaz.

Sınırsız bir aşkla Tanrı'yı sevmektir *bhakti*. Öylesine bir aşktır ki bu, kişi her şeyde Tanrı'yı görür. Tanrı, onlar için her yerde ve her şeydedir. *Bhakti*, aşk aracılığı ile yaradılışı olağanüstü güzel görmektir. Çünkü aşkın karakteristik özelliği her şeye nektar katmaktır.

Aşk, her şeye nektar katar. Bu, hem yaşama müthiş bir tad verirken hem de sonsuzluğu hissettirir insana. Kişiler, aşkın büyüklüğünden kendilerinden geçerler. Böyle insanlar bir araya geldiklerinde konuşurlarken duygularının yoğunluğundan boğazları tıkanır, tüyleri diken diken olur ve gözlerinden yaşlar boşanır. O ortamda bulunmak, bunlara tanıklık etmek bile ne büyük bir kut-sanmışlıktır. Bu sohbetin yarattığı yükselmişlik kişileri değiştirir. Orada bulunanlar artık eskisinden farklı olurlar, arınırlar, temizlenir, saflaşırlar.

Bu dünya aslında günahlarla, günahkarlarla doludur. Eğer dünya, hala yaşanacak güzellikleri olan bir yerse, bu güzelliğini Tanrı aşkıyla yükselmiş böyle aziz kişilerin varlığına borçludur.

Sutra 69

Tirthi- kurvanti tirthani su- karmi-kurvanti karmani sac-sastri- kurvanti sastrani

Tirthi: Kutsal yerleri

Kurvanti: Yaparlar

Tirthani: Kutsal yerler

Su- karmi: Mutluluk veren işler

Kurvanti: Yaparlar

Karmani: İşler

Sac-sastri: Kutsal kitapları

Kurvanti: Yaparlar

Sastrani: Kutsal kitaplar

Onların varlığıyla ibadet yerleri daha da kutsallaşır. Dokundukları her iş mutluluk verici bir hal alır ve kutsal kitaplar onların ilgilenmesiyle canlanır.

Önceki *sutra* “Onların varlığı, bu dünyayı yaşanası hale getirir.” cümlesiyle bitmişti. Bu *sutra*, o cümlenin devamı ve açıklaması biçimindedir.

En yüksek mertebeye gelmiş kutsal kişiler gittikleri, dokundukları her yeri ve her şeyi arındırır, kutsar ve yükseltirler. *Siva-nanda*, kitabında bu konuda bir örnek verir.

Ganj nehrinin tanrıçası, bir gün *Kral Bhagiratha’nin* önünde belirir ve ona yakınır. Der ki: “Herkes günahlarından arınmak için benim sularımda yıkanıyor. Onların geride bıraktığı günahları ben nasıl temizleyim?”. Kral şöyle cevap verir:

“Ey yüce ana! Kutsal kişiler de bu sulara giriyor. Bu nedenle boş yere endişeleniyorsun. Onlar, suları tertemiz hale getirip kut-samaktalar çünkü kalplerinde yerleşmiş olan *Lord Vishnu*, suyu tüm günahlardan arındırır.”

Dünyada kutsal sayılan birçok yere hac ziyaretleri yapılmakta. Buraların kutsallığı, bir zamanlar oralarda yaşamış olan bu aziz varlıklardan kaynaklanmaktadır. Aynı şekilde insanların, onların önerdiği işleri yaparken yüreklerine huzur ve sevinç dolmakta ve yine onların yorumlaması sayesinde kutsal kitaplardaki bilgiler canlanmakta ve insanları yüceltmeye devam etmektedir.

Sutra 70**Tan-mayah**

Tan: O'nunla

Mayah: Dolu

(Bir bhakta) Tanrı'yla dopdoludur.

Önceki *sutrad*a saf bhaktaların bulundukları, dokundukları her yeri ve her şeyi kutsallaştırdıkları belirtilmişti. Bu *sutrad*a bunun nasıl mümkün olduğu anlatılıyor.

Sıradan insanların kalpleri o kadar çok dünya işleriyle meşguldür ki orada Tanrı'ya yer kalmaz. Bir *bhaktan*ın ise tüm varlığı Tanrı'yla doludur. Bu nedenle yaptığı her iş de Tanrı'yla dolu olarak gerçekleşir.

Bhaktaların kalpleri Tanrı'yla dolu olduğu için her yere kendileriyle birlikte Tanrı'yı da götürürler. Yani *bhakta* neredeyse Tanrı oradadır. *Bhaktan*ın her yeri ve her şeyi kutsallaştırması bu yüzden olur. Bir çok spiritüalist “Tanrı benim içimde” der. *Bhaktalar* ise Tanrı'yla öylesine bütünleşmişlerdir ki onlar “Ben Tanrı'yım.” derler. Onlar o kadar Tanrı'yla doludurlar ki bu duyguyu her yere dağıtır, her yeri bu duyguyla doldururlar.

Sutra 71

Modante pitaro nrtyanti devatah sa-natya ca iyam bhur bhavati

Modante: Sevinçli olmak

Pitaro: Atalar, önceki kuşaklar

Nrtyanti: Dans etmek

Devatah: Yarı Tanrılar

Sa- natya: Bir yüce kişi

Ca: Ve

Iyam: Bu

Bhur: Dünya

Bhavati: Olur, oluşur

(Böyle bir varlığın dünyaya gelmesinden dolayı) Onun gelmiş geçmiş tüm ataları sevinirler, yarı tanrılar dans ederler ve dünya da korunduğunu hisseder.

Tam aydınlanmaya ulaşmış yüce bir varlığın dünyaya gelmesi onun ataları, yeryüzünde hizmetli olan yarı tanrılar ve bu dünyanın kendisi için büyük önem taşır. Böyle bir kişinin varlığı dünyayı derinden etkiler. Ailesinin kuşaklar boyunca taşıdığı *karmalar* temizlenir, dünya yaşamını düzeltmek için burada bulunan yarı tanrıların işleri desteklenmiş olur ve yeryüzünün kendisi de bu mutluluktan nasibini alır.

Ailenin geçmişinde yaşanan tüm acılar, yaratılan tüm *karmalar*, sevinç ve mutlulukla yer değiştirir. Çoktan bu dünyadan ayrılmış olan ataların ruhları artık rahatlar, hafifler. Tüm günahlar silinir. Tüm geçmiş aydınlanır.

Dünyayı düzeltmek, insanları ve yaşamı rahatlatmak için görevli bulunan Yarı Tanrıların işleri kolaylaşır. Çünkü desteklendiklerini, dünyadaki günahkarların iyi insana dönüştüklerini görürler. Onlar da o kadar sevinirler ki sevinçten yerlerinde duramaz, dans ederler.

Yeryüzü cansız bir coğrafya kütlesi değildir. O, yaşayan, ruhu olan bir varoluştur. Her şeyin ruhu vardır ve her şey, içinde can taşır. Dünya, kendisine hoyrat davranıldığında acı çeker ve küser. Kendisine değer verildiğinde ve sevgiyle davranıldığında ise verimliliği ve parıldaması artar, yüzü güler.

Bir aydınlanmış varlık, dünyanın geçmiş ve gelecek tüm kaderini değiştirir. Oraya sevgi, barış ve huzur getirir.

Sutra 72**Nasti teshu Jati- vidya-rupa- kula-dhana-kriyadi-bhedah**

Na-asti: Değildir

Teshu: Onlar için

Jati: Sınıf

Vidya: Eğitim

Rupa: Güzellik

Kula: Aile

Dhana: Servet

Kriyadi: İş ve bunun gibi

Bhedah: Farklılık

Böylesine yükselmiş bhaktalar arasında sosyal sınıf, eğitim, fiziksel güzellik, aile, meslek ve bunun gibi özelliklerin hiçbir önemi yoktur.

Narada, bu *sutrad*a aydınlanmış kişiler arasında hiçbir ayrıcalığın ya da eksikliğin olamayacağını belirtir. Aydınlanmış kişiler için Tanrı'yla olan ilişkide bir hiyerarşi yer almaz.

Dünyasal gözle bakıldığında, kişileri değerlendirirken onların geldiği sosyal sınıf, eğitim, fiziksel güzellik, aile, meslek ve bunun gibi özellikler belirleyici bir rol oynar. Tüm bu özellikler onlara artı ya da eksi bir değer katar. Bu özelliklere dikkatle bakıldığında hepsinin de dünyasal ölçülere göre yapılan değerlendirmeler olduğu görülür. Oysa dünya okyanusunu aşmış, aydınlanmış, yüce varlıklarda bu değerlendirmeler tamamen geçerliliğini yitirir.

Bu yüksek varlıklar, toplumları ve tüm dünyayı derinden etkilemiş kişilerdir. Onların bu dünyaya gelmiş olmaları dünya için bir kutsanmadır. Yukardaki değerlendirmeler onlar karşısında aciz kalır. Bu varlıklar arasında en alt sınıftan olan da vardır, en üst sınıftan olan da vardır.

Kabir bir dokumacıdır, *Radies* bir çöpçüdür, *Sadan* bir kasaptır, *Ramakrishna* bir gurudur, *Buddha* bir prenstir. Bu varlıkların bazıları yaşadıkları yerden dünyaya ışık saçarken, bazıları tüm dünyayı gezerek kişilere bilgi ve ilham kaynağı olur. Bazıları da tamamen inziva hayatı yaşamaktadır. Hepsi de kendi doğaları neyi gerektiriyorsa o biçimde yaşamlarını sürdürürler. Hepsi de kutsal kişilerdir.

Sutra 73

Yatas tadiyah

Yatah: Çünkü

Tadiyah: O'na ait

**(Yükselmiş Bhaktaların arasında hiçbir ayırım yoktur)
Çünkü onların hepsi Tanrı'ya aittirler.**

Bu *sutrad*a aydınlanmış kişiler Tanrı'ya aittirler, Tanrı'yla bir-
dirler deniyor.

Sıradan bir yaklaşımda kişilerin dünyasal olan ve sahiplendikleri pek çok şeyleri vardır. “Dünya başka din başka” gibi bir tavır içindedirler. Yani Tanrı'yla aralarına bir çizgi çekerler, ayrı ayrı dururlar. Bu ayrılık sadece Tanrı'yla olan ilişkiyle de kalmaz; kişiler sahip oldukları veya olmadıkları şeylere göre diğer insanlarla da aralarına bir çizgi koyarlar.

Yükselmiş *bhaktaların* ise kendilerine ait hiçbir mülkiyetleri yoktur. Her şey Tanrı'nındır ve yaşam sürekli devam eden bir ibadetmiş gibi yaşanır. Onların kendi aralarında hiçbir ayrılık olmadığı gibi Tanrı'yla da hiçbir mesafeleri yoktur. Bu nedenle hepsi Tanrı'nın nezdinde eşittirler.

Gerçek *bhaktaların* Tanrı'nın yeryüzündeki temsilcileri oldukları düşünülür. Onlara tam bir itaatle bağlanmak gerekir. *Guruya* saygı, Tanrı'ya duyulan bağlılığın bir ifadesidir.

Sutra 74**Vado navalambyah**

Vado: İddialaşmak, tartışmak

Navalambyah: Girişmemek

Kişi tartışmaya kalkışmamalıdır.

Vivekananda, *Raja Yoga* kitabında şöyle yazar: “Tanrı ve ruh, duyu organlarıyla anlaşılmaz. O’nu göremez , duyamaz, dokunamazsınız. Neden-sonuç ilişkisi kullanarak da idrak edemezsiniz. Neden-sonuç, akıl yürütmek demektir. Oysa Tanrı kavramına akıl ile varılamaz. Bazı şeyler için zihin bölgeleri ve akıl yürütmek yeterli olmaz.”

Durum böyle olduğu için Tanrı’yla ve inançla ilgili konular asla tartışılmamalıdır. Tartışma ve iddialaşma sonuçta kişiyi “Benim dediğim doğru” noktasına sürükler ki bu egoyu besleyen bir durumdur. Kişiler tartışırken ya “Senin tezin doğru değil”, ya da “Benim tezim doğru” derler. Bu iki yaklaşım da yararsız hatta zararlı bir sonuca varır. Bir yogi, böyle bir tartışmanın içine girmemeli ve hiç bir konuda ısrarcı olmamalıdır. Böyle durumlardan uzak durmak ve uygun olmayan kişilerle konuşmamak gerekir.

Tartışma yapmak zihni yorar ve enerjiyi tüketir. Sadece *yoga* konusunda değil, hiçbir konuda tartışmamalıdır. Ama sohbet etmek, hele de aynı görüşü paylaşanlarla sohbet etmek iyidir. Bu durumda, kişiler özgür bir konuşma ortamında konuları enine boyuna ele alıp olumlu ve geliştirici sonuçlara varırlar. Bilgisini başkalarıyla paylaşmak ve başkalarının bilgilerinden de yararlanmak kişileri mutlu eder.

Sutra 75**Bahulyavakasatvat aniyatatvac cha**

Bahulyavakasatvat: Görüşlerdeki ayrılık, bakış açılarının farklılığı

Aniyatatca: Kararsızlık, netlik kazandırmamak

Cha: Ve

Tartışma, görüşlere netlik kazandırmaz. Aksine karışıklık yaratır.

Önceki *sutra*da tartışma ve iddiaların kişinin zihninde rahatsızlığa yol açacağı belirtilmişti. Bu *sutra*da da sadece zihinsel rahatsızlık değil fikirlerde de daha fazla karışıklığın ortaya çıkacağı belirtiliyor.

Tartışmak ya da bir görüşte ısrarcı olmak, bir amaca hizmet etmek şöyle dursun tam tersine her bakımdan karmaşaya yol açar. Tartışmak, “Benim görüşüm doğru.” biçimindeki bir anlayışın ifadesidir. Böyle bir yaklaşımın kaynağında yatan şey de egodur çünkü ben ve benim kavramları doğrudan egoyu işaret etmektedir. Ego ne kadar büyükse iddia da o kadar artar.

Yoga bize yaşamın her alanında egodan uzaklaşmak, alçakgönüllü olmak gerektiğini öğütler. Bazen konuşmak değil dinlemek ve susmak iyidir. Sadece sözün ağırlığının ve yararının olacağı ortamlarda konuşmak gerekir.

Sutra 76

Bhakti-sastrani mananiyani tad-bodhaka-karmani karaniyani

Bhakti- sastrani: Bhaktiyi anlatan kutsal kitaplar

Mananiyani: Saygı göstermek

Tad- bodhaka: Onlar aracılığıyla öğrenmek

Karmani: Ritüeller, uygulamalar

Karaniyani: Yerine getirmek

Bhaktiyi öğreten kutsal kitapları okumak ve orada tavsiye edilen uygulamaları yerine getirmek gerekir.

Kişi, *bhakti* konusunda yazılmış olan kutsal kitapları takip etmeli ve öğrenmelidir.

Bhagavad Gita, Srımad- Bhagavatam, Ramayana, Yoga Vasistha, Narada Bhakti Sutraları, Vishnu Purana, Shiva Purana gibi kitaplar devamlı okunmalıdır. Bunun çok gereği ve yararı vardır. Birincisi, kişinin bilgiyle olan teması hep taze kalır, ikincisi de spirıtüel kitaplar her okumada farklı derinliklerde anlam kazanır.

Kişinin algısı açılıp zihni geliştikçe kitapla olan ilişkisi değişir. Bu bakımdan bu tür kutsal kitaplar tekrar tekrar okunmalıdır. Bu kitapları yorumlayan kişiler, kitaba kendi yorumlarını kattıkları için farklı yaklaşımları öğrenmek de iyidir. *Yogada* bir yandan felsefeyi öğrenirken bir yandan da öğrendiklerini uygulamak gerekir. *Bhaktiyi* anlatan kitaplarda bu yoldaki kişilere öğütlenen uygulamaları, günlük düzenli çalışmalara dönüştürmelidir.

Unutmamak gerekir ki teori iyidir ama uygulama olmazsa teori, raflarda duran kitaplar gibi öylece kalır. Uygulama yapmak ve bilgiyi yaşama yerleştirmek gereklidir. *Yogada* da tüm öğretilerde olduğu gibi mutlaka bir hocanın desteğine ihtiyaç vardır. İyi bir hocayla karşılaşmak, büyük bir şans ve lütuftur. Ama yine de sonuçta iş gelip kişinin kendisinde biter. Kişi ne kadar çok çalışırsa o kadar çok yol alır.

Sutra 77

Sukha-duhkaccha-labhadi-tyakte kale pratiksamane ksanardham api vyartham na neyam

Sukha: Mutluluk

Duhkha: Mutsuzluk

Iccha: İstemek

Labha: Kazanç

Adi: Ve bunun gibi

Tyakte: Vaz gecmek

Kale: Zaman

Pratiksamane: Beklemek

Ksana: Bir an

Artham: Yarım

Api: Hatta

Vyartham: Boş yere

Na Neyam: Zıyan edilmemeli

Mutluluk, mutsuzluk, kazanma arzusu ve bunun gibi şeylerden vazgeçilmeli. İnsan, hayatının bir anını bile (bunlar için) boşa harcamamalı.

Önceki *sutrad*a bilginin uygulamaya dönüştürülmesinin gerekliliği üzerinde durulmuştu. Bu *sutrad*a ise kişiyi gerçeğin bilgisinden koparan dünyasal durumlar bir kez daha hatırlatılıyor. Bitmeyen istekler nedeniyle aslında hayalden başka bir şey olmayan mutluluk ya da mutsuzluk hallerini ciddiye almaktan vazgeçmek gerekir. Çalışmak iyidir ama insan, kazanma hırsına kapılıp kalbinden ve gerçekten kopmamalıdır.

Yaşam, kısadır. Ömrün zaten neredeyse yarısı uykuda geçiyor. Çocukluk ve gençlik yılları bilinçlilikten uzak çabucak geçen yıllardır. Yaşlılık, aslında bilgelik zamanıdır ama dikkat edilmezse yaşlılığın getirdiği bedensel acılar kişiyi meşgul eder. Bu nedenlerle insana kendisini keşfetmek, gerçeğin arayışına girmek için kısa bir süre kalıyor. Her an değerlidir, her an önemlidir. Kişi, hayatın koşturmacasına kapılıp yaşamı zıyan etmemeli, yaşamın içinde yer alıp görevleri layıkıyla yerine getirirken Tanrı'dan bir an bile uzaklaşmamalıdır. Marifet, budur.

Hayatın içinde koşarken kişi mutlaka kendisine zaman ayırıp sükunetle *yoga* çalışmalarını yapmalıdır. Bütün günü biçimlendircek ve gün boyu yaşamı yönetecek olan enerji, yapılan bu çalışmalar sayesinde üretilir.

Sutra 78

Ahimsa- satya- sauca- dayastikyadi- carityani paripalaniyani

Ahimsa: Zararsızlık

Satya: Gerçeklik

sauca: Temizlik

Daya: Şefkat

Astika: inanç

Adi: Ve bunun gibi

Carityani: Özellikler

Paripalaniyani: Kazanmak, elde etmek

Bir yogi zararsızlık, gerçeklik, temizlik, şefkat ve inanç gibi özellikleri kazanmalıdır.

Bu *sutrad*a da *yog*ada yol almak ve yükselmek için neler yapılması gerektiği konuları devam ediyor. Bir bitkinin sağlıklı büyüebilmesi için onu nasıl zararlılardan korumak, güneş ve su imkanlarından yararlandırmak gerekirse, kişinin de *yog*ada büyümesi ve gelişmesi için yapılması gereken şeyler vardır.

Her şeyden önce kişi kendisi de dahil olmak üzere yeryüzündeki hiçbir varlığa zarar vermemelidir. Bu, *ahimsa*dır. Her yerde ve her şeyde Tanrı'nın var olduğu bilgisi, kimseye zarar verilmemesi gerektiğini de beraberinde getirir. Bunun için kişi düşüncede, sözde ve eylemde son derece dikkatli olmalıdır.

Satya gerçeklik demektir ve bu madde birçok kaynakta yalan söylememek diye açıklanır. Bu doğrudur. Ama bununla birlikte

dikkatle bakıldığında görülür ki asıl gerçeklik Tanrı'nın kendisidir. Bunun ötesi yoktur. Her şey gelip geçicidir ama Tanrı gerçektir. *Satya* işte böyle bir gerçeklikten söz ediyor.

Ahimsa ve *satya* birbirini destekler. Tek gerçekliğin Tanrı olduğu ve tüm yaradılıştaki da Tanrı'nın yansımalarının yer aldığı farkındalığı, kişiyi zarar vermekten de yalana başvurmaktan da korur.

Zarar vermeyen, doğrudan asla sapmayan bir kişi saflaşmıştır ve temizdir. Burada sözü edilen temizlik, böyle bir şeydir. Elbette kişiler bedenlerini temiz tutmalı ama gerçek temizlik, içinde hiçbir zararlıının yer almadığı bir zihin yapısındadır. Böyle bir zihinde tüm varlıklara karşı gösterilen sevgi ve anlayış da kolayca barınır. Kişi, kimseyi kendisinden ayırmaz ve kendisi için istemediği bir şeyi kimse için de istemez. Bu da şefkattir.

Yukarıda sayılan tüm niteliklerin kaynağı ve yakıtı inançtır. İnanç olmazsa, inanç sağlam olmazsa yukarıdaki özelliklere bağlanmak zordur. İnanç, kişiyi daha iyi bir insan yaparken, iyilik de kişinin Tanrı'yla olan ilişkisini sağlamlaştırır, inancını güçlendirir.

Tüm bu çalışmalar hem dışarıdaki dünyayla olan ilişkiyi hem de kişinin kendi özüne doğru giden yolu rahatlatır ve temizler.

Sutra 79

Sarvada sarva-bhavana niscintair bhagavan eva bhajanīyah

Sarvada: Daima, her zaman

Sarva-bhavana: Tüm var oluşlarıyla

Niscintair: Şüphelerden, kurtulmuş olanlar

Eva: Gerçekten, sadece

Bhajanīyah: Adanmak

Şüphelerinden tamamen kurtulmuş olanlar, her zaman tüm varoluşlarıyla O'na adanmalı.

Bir kişinin her ne iş yapıyorsa O'nu düşünerek yapması ve tüm yaşamını O'na adanması mümkün müdür?

Brihadaranyaka Upanishad der ki:

“O, hiçbir zaman görünmeyen ama her şeyi gören, hiçbir zaman duyulmayan ama her şeyi duyan, hiçbir zaman düşünce yoluyla bulunmayan ama her şeyi düşünen, hiçbir zaman bilinmeyen ama her şeyi bilendir. O tanıktır, duyan, düşünendir. O, içimizde bulunan, ölümsüz özümüzdür. Ve O'nun dışındaki her şey ölümlüdür.”

“O'nun bizi var eden ve aslında biz olan” olduğuna dair içimizde en ufak bir kuşku dahi yer almıyorsa *sutrad*a belirtilen durum ortaya çıkar. Madem ki beden O'na ait bir mekandır ve yaşam da onun yayılımının yarattığı bir ortamdır o halde hayat, her zaman ve tüm duygularla baştan sona ibadete dönüşebilir.

Sutra 80

Sah kirtyamanah sigham eva virbhavaty anubhavayati bhaktan

Sah: O

Kirtyamanah: Yüceltmek

Sigham: Hemen

Eva: Gerçekten, sadece

Virbhavatı: Belirmek

Anubhavati: İdrak etmek

Bhaktam: Bhaktalara

İçten yalvarışlar karşısında O, kişilerin önünde belirir ve adanmış olanları kendisini idrak etmeleri için kutsar.

Bu konuda, doğrudan *Narada*'nın başına gelen bir hikaye vardır. *Srimad-Bhagavatam* kitabında anlatıldığına göre, elimizdeki kitabın yazarı *Narada* henüz beş yaşındayken annesini kaybeder. Annesinin ani ölümünden sonra *Narada* evi terkeder. Etrafta dolaşırken yorulur ve bir banyan ağacının altına oturur. Burada tüm kalbiyle Tanrı'ya yardım etmesi için dua eder. Kitapta, *Narada*'nın kendi anlatımı şöyle devam eder:

“Tanrı'ya dua ederken birden zihnimde bir değişim oldu. Büyük bir aşk hissettim ve gözlerimden yaşlar fışkırdı. O anda yüce *Krishna*'yı kalbimin lotusunda hissettim. *Krishna*, bana dedi ki: Ey erdemli olan, beni bu formumda gören tek kişi sensin. Bundan böyle bana olan aşkın daha da artacak ve aşkın arttıkça da maddi dünyaya olan bağlılığın azalacak. Sonunda acı veren bu maddi dünyadan uzaklaşacak, benimle birlikte olacaksın.”

Narada bu *sutrayı* kendi deneyimine dayanarak yazmış olmalı. Tanrı, kendisine büyük bir aşkla bağlanmış *bhaktalarının* önünde belirir. Buna *yogada darshan* denir. *Darshan*, yüce varlığın görünmesi demektir. Bu, büyük bir lütuftur.

Bhagavad- Gita, XI. bölüm 8. sutrada şöyle söyler:

“Beni sıradan gözlerle göremeyeceğin için sana ruhsal içgörü vereceğim. Böylece kutsal gücümü idrak edeceksin.”

Böylesine büyük bir şans elde etmek, yüksek bir inanç ve mutlak bir bağlılık gerektirir. Buna liyakat denir. Bu liyakat sayesinde Tanrı’yla birlikte olmak, yeryüzündeki en büyük şanstır.

Sutra 81

Tri- satyasya bhaktir eva gariyasi bhaktir eva gariyasi

Tri- satyasya: Gerçekliğin üç türlü yolu

Bhaktir: Bhakti yolu

Eva: Gerçekten, sadece

Gariyasi: En değerli olan

Bhakti Yoga, gerçeklik arayışındaki üç türlü yol arasında en değerli olanıdır.

Bhakti yolu, yaşamda adanmışlık, teslimiyet ve aşkla kendisini gösterir. Bu yol, sadece bugünü aydınlatmakla kalmaz aynı zamanda hem kişinin geçmişindeki tüm acıları temizler hem de kişinin geleceğini tamamen değiştirerek varoluşunu daha yüksek bir düzeye taşır.

Bedeni, zihni ve eylemleriyle kişi kendisini tamamen Tanrı’ya adanmıştır. Gittiği her yere kalbinde O’nu taşır. Düşünceleri ve sözleri tamamen O’nunla doludur. Ve tüm eylemlerini de O’na adanmıştır. Bu şekilde bir adanmışlık, *bhaktinin* en yüksek şekildeki ifadesidir.

Temel yoga türlerinden *Jnana*, meditasyon yoluyla Tanrı’nın bilgisini kazanmayı, *Karma Yoga* da hizmet ederek arınmayı öğreten yollardır. Bu *sutra*, *Bhakti Yoga*’nın bu yolların hepsini kapsadığı ve uygulamasının da daha kolay ve pratik olduğunu söyler.

Aşk en kapsamlı, en derin ve en gerçek duygudur. Bu yüce duygunun sisteme dönüştürülmesine *Bhakti Yoga* denir. Aşk, adanmak ve teslimiyetle *Bhakti Yoga* kişileri en kısa ve en emin yolla aydınlanmaya taşır.

Sutra 82

Guna-mahatmyasakti-rupasakti-pujasakti-smaranasakti-dasyasakti-sakhyasakti-vatsalyasakti-kantasakti-atma-nivedanasakti-tan-mayasakti-parama-virahasakti-rupaikadhapy ekadasadha bhavati

Guna-mahatmyasakti: Tanrı'nın niteliklerine duyulan aşk

Rupasakti: Tanrı'nın güzelliğine duyulan aşk

Pujasakti: Aşk ibadet yoluyla ifade etmek

Smaranasakti: Aşk nedeniyle O'nu devamlı aklında tutmak

Dasyasakti: Hizmet yoluyla aşkı anlatmak

Sakhyasakti: O'nu arkadaş olarak sevmek

Vatsalyasakti: O'nu kendi çocuğunmuş gibi sevmek

Kantasakti: O'nu sevgilinmiş gibi sevmek

Atma-nivedanasakti: Aşktan dolayı teslimiyet

Tan-mayasakti: Aşktan dolayı O'nun içinde erimek

Parama-virahasakti: Ayrılıktan doğan aşk acısını sevmek

Rupaikadhapy: O'nun formları

Ekadasadha: onbir form arasında

Bhavati: Olur

Tanrı aşkı, aslında tek olmasına karşın onbir biçimde kendisini gösterir. Bunlar:

1- Tanrı'nın yansıttığı ışığı ve O'nun kutsal niteliklerini severek

- 2- O'nun ihtişamlı güzelliğini severek
- 3- İbadete kendisini vererek
- 4- Sürekli olarak O'nu aklında tutarak
- 5- O'nun için hizmet ederek
- 6- O'nu kendi arkadaşımıymış gibi severek
- 7- O'nu kendi çocuğuymuş gibi severek
- 8- O'nu sevgilisiymiş gibi severek
- 9- O'na tamamen teslim olarak
- 10- O'nun içinde erimek yoluyla kendisinden vazgeçerek
- 11- O'ndan ayrı olmanın acısını bile severek

Sutrada Tanrı sevgisinin farklı formlarından bahsediliyor. Alışık olduğumuz Tanrı ve kul ilişkisinin çok ötesinde bir yakınlığa dikkat çekiliyor.

Kişiler için Tanrı aşkı, zaman içinde bir formdan başka bir forma geçebilir veya birkaçını birden içinde barındırabilir. Ancak burada dikkati çeken konu şudur ki, her birinde tutkulu bir aşkla O'na bağlanmak durumu vardır.

Burada Tanrı korkusu asla yer almamaktadır. Ayrıca şüphe ve rekabet de yoktur. Burada sadece saf, katıksız, mutlak bir aşk söz konusudur.

Sutra 83

İti evam vadanti jana-jalpa-nirbhaya eka-matah kumara-vyasa-suka-sandilya-garga-visnu-kaundilya-sesa-uddhava-aruni-bali-hanumad-vibhisana-dayo bhakty-acaryah

İti: Böylece

Eva: Gerçekten, sadece

Vadanti: Söylemişler

Jana: Kişiler

Jalpa: Dedikodu

Nirbhaya: Korkmadan

Eka: Bir

Matah: Görüş, anlayış

Bhakti: Aşk ve adanmışlık yolu

Acarya: Öğretmen

Kumara, Vyasa, Suka, Sandilya, Garga, Vishnu, Kaundilya, Sesha, Uddhava, Aruni, Bali, Hanuman, Vibhisana ve diğerleri: Büyük bhakti öğretmenleri

Bhaktinin büyük öğretmenlerinden Sanatkumara, Vyasa, Suka, Sandilya, Garga, Vishnu, Kaundilya, Sesha, Uddhava, Aruni, Bali, Hanuman, Vibhishana ve diğerleri dedikodudan hiç korkmadan görüşlerini ortaya koymuşlardır.

Narada, *bhakti* öğretisinin pek çok büyük *bhakta* tarafından dile getirildiğini belirterek bir anlamda kendisinin de desteklendiğini bildirmiş oluyor.

Yeryüzündeki en sağlam bilgi kaynağı *vedalardır*. Çünkü *veda*lar, doğrudan Tanrı tarafından belirtilmiş bilgilerdir. *Vedaların* dışındaki tüm kaynaklar, insanlar tarafından ortaya konmuştur.

Burada dedikodu sözcüğü bu nedenle kullanılıyor. Ne kadar büyük de olsa sonuçta insan elinden çıkmış olan eserler kusurlu olabilir. Ancak, yukarıda adı geçen kişiler, öğretilerinin doğruluğundan ve değerinden son derece emindirler. Bu nedenle onlar, olası dedikodulara aldırış etmeksizin, korkusuzca eserlerini ortaya koymuşlardır.

Bhakti konusunda yazılan bu eserlerin hepsi de sonuçta birbirini destekleyen, birbiriyle aynı anlayışa sahip öğretilerdir ve aralarında hiçbir çelişki yoktur.

Bhakti öğretisi bizzat Tanrı *Krishna* tarafından *Bhagavad-Gita*'da anlatılır. *Bhakti* konusunda en sağlam referans olan *Bhagavad-Gita*'da, X. bölüm 12 ve 13. *sutralar*, yukarıda sayılan bazı isimleri ve onların yaydığı bilgilerin doğruluğunu ve değerini onaylar.

“*Arjuna* dedi ki: Ey lordum, sen en yüce mutlak gerçeksin, en yüce sığınaksın ve en yüce kurtarıcısın. *Devarsi Narada*, *Asita*, *Devala* ve *Vyasa* gibi önde gelen ermişler seni ışık saçan, kendi kendine ortaya çıkan yüce kişi ve her şeye kadir ihtişamın temeli diye tanımladılar. Ve şimdi sen de şahsen bunun doğru olduğunu açıklıyorsun.”

Yine *Bhagavad-Gita* X.bölüm 26. *sutrada* *Krishna* “...ben ruhani pirlerden *Narada*’yım.” demiş, böylece aziz *Narada* ve onun öğretisinin ne kadar önemli olduğunu vurgulamıştır.

Sutra 84

Ya idam narada- proktam sivanusasam visvasiti sraddhate sa bhakti-man bhavati sa prestham labhate sa prestham labhate iti

Ya: O ki

İdam: Bu

Narada-proktam: Narada tarafından anlatılan

Siva: Hayırlı, kutsal

Anusasanam: Tarif edilmek

Visvasiti: Güvenmek

Sraddhate: İnanmak, ikna olmak

Sa: O

Bhakti-man: Bhakti yolundaki kişi

Bhavati: Olmak

Sa: O

Prestham: En çok sevilen (Tanrı)

Labhate: Kazanmak

Narada tarafından anlatılan bu kutsal bilgilere inanan ve güvenen kişiler, Tanrı'ya adanır ve sevgiliye kavuşurlar. Evet sevgiliye kavuşurlar.

Bhagavad- Gita'da bizzat *Krishna* tarafından desteklenmiş olan *Narada*'nın açıkladığı bu bilgiler çok önemli ve değerlidir.

Bu kitabı okuyan ve burada anlatılanlardan etkilenen, ilham alan ve bu sayede *bhakti*yi hayatlarına yerleştiren kişiler, doğrudan sevgiliyi ve O'na yakın olma şansını kazanmışlardır.

Bu konuda *Narada* bize güvence veriyor. Biliyoruz ki *Krishna* "... ben *Narada*'yım" diyor o halde bu vaadin doğrudan *Krishna* tarafından verildiğini de söylemek mümkün. *Narada*, üstelik "O kişiler, sevgiliyi kazanmışlardır" diye iki kez vurgu yaparak *bhakti* yolunun en güvenli yol olduğunu bir kez daha vurgulamış oluyor.

Bu kitabı okuyan ve anlayan kişinin, dünyanın neresinde yaşadığının, dinsel inancının, kimliğinin ve cinsiyetinin hiçbir önemi yoktur. Çünkü kalpler birdir ve Tanrı aşkı tüm kalplerde ortaya çıkmak için beklemektedir.

OM TAT SAT

“Beni düşün, bana hizmet et, bana ibadet et, kendini bana sun; işte o zaman kesinlikle bana ulaşırın. İçtenlikle sana bu sözü veriyorum; çünkü sen benim can dostumsun.”

Bhagavad- Gita XVIII. bölüm 65. sutra